

B

A

K

X

E

Σ

ΕΥΡΙΠΙΔΗ ΒΑΚΧΕΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΠΑΝΑΓΗ ΛΕΚΑΤΣΑ

★

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ

ΔΙΟΝΥΣΟΣ

θηλυκόμορφο παληκάρι
ΐσαμε τή στιγμή πού παρουσιάζεται στα τέλη τοῦ ἔργου σά Θεός,
στὸν ἱερατικό του τύπο

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

ὁ Θηβαῖος Μάντης

ΚΑΔΜΟΣ

ὁ Φοίνικας ἰδρυτὴς τῶν Θηβῶν, πατέρας
τῆς Σεμέλης, τῆς Ἰνώς καὶ τῆς Ἀγαύης, πάππος τοῦ Πενθέα

ΠΕΝΘΕΑΣ

γιὸς τῆς Ἀγαύης, ἔγγονος τοῦ Κάδμου, Βασιλιᾶς τῶν Θηβῶν

ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

ἀπὸ τὴν ἀκολουθία τοῦ Πενθέα

ΜΑΝΤΑΤΟΦΟΡΟΣ Α΄

βοσκὸς

ΜΑΝΤΑΤΟΦΟΡΟΣ Β΄

ὑπερέτης τοῦ Πενθέα

ΑΓΑΥΗ

μᾶνα τοῦ Πενθέα, Μαινάδα

ΧΟΡΟΣ

Μαινάδες

★

ΣΚΗΝΗ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ

Ἐξω ἀπὸ τὸ βασιλικὸ παλάτι στὴν ἀκρόπολη τῶν Θηβῶν (Καδμεία). Δίπλα ἐρείπια
κεραυνωμένου παλατιοῦ πού καπνίζουν, καὶ παραδίπλα ἕνας τάφος μέσα
σὲ περίβολο, ἀπ' ὅπου ξεπηδοῦν κληματόκλαδα.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ

Στὴ χώρα ἔφτασα τούτῃ τῶν Ὀθηβαίων
ὁ γυιὸς τοῦ Δία Διόνυσος, ποῦ ἡ κόρη
τοῦ Κάδμου γεννοβόλησε, ἡ Σεμέλη,
μὲ φλόγα κεραυνοῦ ξεγεννημένη.
Ἄπο θεὸς ἀνθρώπινη ὄψη πῆρα
καὶ νά με πλάι στὰ νάματα τῆς Δίρκης
καὶ τοῦ Ἴσμηνοῦ τὸ ρέμα. Νά τὸ μνήμα
τῆς ἀστραποκαμμένης μου τῆς μάνας
στὸ παλάτι κοντὰ πού, γκρεμισμένο,
ἀπ' τοῦ Δία κουφοκαίγεται τὴ φλόγα,
τὴ ζωντανὴν ἀκόμη, νὰ θυμίζει
τί ἀδικόπαθε ἡ μάνα μου ἀπ' τὴν Ἥρα.
Καλὰ τὸ 'καμε ὁ Κάδμος, πῶχει ὀρίσει
νά 'ναι ὁ τόπος ἀπάτητος ἐτοῦτος,
ἀγιοτόπι τῆς κόρης του· κ' Ἐγὼ
μὲ πράσινη, σταφύλια φορτωμένη,
κληματαριά τὸν ἔχω ἀνασκεπάσει.

Τοὺς πολύχρυσους κάμπους παρατώντας
τῶν Λυδῶν καὶ Φρυγῶν κι ἀποπερνώντας
τῶν Περσῶν τὰ ἡλιοβόλητα ἀπλοτόπια,
τῶν Βακτριανῶν τὰ κάστρα καὶ τῶν Μήδων
τὴ βαριόκαιρη γῆ, τὴν Ἀραβία
τὴν πολὺπλουτὴ κι ὅλη τὴν Ἀσία
πού, τοῦ μάκρου ἀπλωμένη τοῦ πελάγου,
ὀμορφόπυργα κάστρα ἀνασηκώνει
κι ἀπὸ Ἑλληνες γιομάτα καὶ βαρβάρους,
στὸ κάστρο αὐτὸ πρωτόρθα τῆς Ἑλλάδας,
σάν ἐκεῖ τοὺς χοροὺς μου ἔστησα πρῶτα
καὶ στέρωσα τὶς ἅγιες τελετές μου,
νά τὸ δοῦν οἱ Ὀθηβοὶ θεὸς πῶς εἶμαι.
Στὴν Ἑλλάδα ἔτσι, πρῶτα ἐδῶ στὴ Θήβα
τὸ βακχικὸ ξεσήκωσα ἀγιοσκύσμα,
μὲ λαφίσια τομάρια τὶς γυναῖκες
ντύνοντάς τες καὶ θύρσο βάζοντάς τους
στὰ χέρια, κισσοστέφανο κοντάρι.
Τῆς μάνας μου (ὦ ντροπὴ τους!) οἱ ἀδερφάδες

ἀρριούνταν πῶς πατέρας μου εἶν' ὁ Δίας.
Πλανεμένη ἀπὸ κάποιον ἢ Σεμέλη,
διαλαλούσαν, μὲ σκάρωμα τοῦ Κάδμου
τὸ παραστράτισμα ἔριχνε στὸν Δία,
καὶ γιὰ δαῦτο τὴ φόνεψε κ' ἐκεῖνος
πού ψέματα τὸν ἔλεγε ἀγαπὸ τῆς.
Γι' αὐτὸ κ' ἐγὼ τὶς ἔκρουσα νὰ πάρουν
ἀπίδρομο ἀπ' τὰ σπίτια τους καὶ μένου
στὸν Κιθαιρώνα ἀπάνου ἀλλοπαρμένες.
Τὴ στολὴ τὶς ἐστάνεψα νὰ βάλουν
τῶν ἁγίων τελετῶν μου, κι ἀκρησάκρη
τὴ θηλυκὴ σπορὰ τῆς Καδμοπόλης,
τὶς γυναῖκες τῆς ὅλες, θεοκρουσμένες
νά μισέψουν τὶς ἔκαμα ἀπ' τὰ σπίτια,
καὶ μὲ τοῦ Κάδμου πιά τὶς θυγατέρες
κάτου ἀπ' τὰ χλωροπράσινα τὰ ἐλάτια
σὲ ξέσκεπα καθίζουν πετροβράχια.
Τί θὰ πεῖ στὶς τρανές τὶς τελετές μου
νά 'ναι ἀφώτιστη, ἡ πόλη τούτῃ πρέπει
νά τὸ μάθει καλὰ, θέλει δὲ θέλει,
καὶ τὰ δίκια τῆς μάνας μου νὰ πάρω,
δείχνοντας τῶν ἀνθρώπων θεὸς πῶς εἶμαι,
πού μὲ γέννησε ἐκείνη ἀπὸ τὸν Δία.
Ἀλήθεια, καὶ πρωτιά καὶ βασιλίκι
τὰ παράδωκε ὁ Κάδμος τοῦ Πενθέα,
πού τὸν ἔκαμε ἡ μιά του θυγατέρα
καί, θεομάχος σὲ μένα, ἀπ' τῶν σπονδῶν
μὲ βγάζει τὶς τιμές, καὶ τ' ὄνομά μου
στὶς προσευχὲς καθόλου δὲ συμπιάνει.
Κ' ἐκείνοῦ πῶς θεὸς εἶμαι θὰ δείξω
κι' ὀλονῶν τῶν Ὀθηβαίων. Κι ἅμα σιάξω
τ' ἀποδῶ, φέρνω ἀλλοῦ τ' ἀχνάρι πάλι,
τὸν ἑαυτὸ μου παντοῦ νὰ φανερώσω·
μ' ἂν κάμει ἡ Θήβα, πάνου στὴν ὀργὴ τῆς,
ν' ἀρματοδιώξει ἀπ' τὸ βουνὸ τὶς βάκχες,
τὶς μαινάδες γι' ἀσκέρι μου ὀδηγώντας
μὲ τοὺς Ὀθηβαίους τὸν πόλεμο θὰ στήσω.

Μὲ θνητὴ γι' αὐτὸ ξάλλαξα τὴν ὄψη,
σὲ φυσικὸ γυρίζοντας ἀνθρώπου.

Μὰ ὦ σεῖς πού τῆς Λυδίας τὸ δυναμάρι,
τὸν Τμῶλο παρατήσατε, γυναῖκες
τοῦ θιάσου μου, πού ἐγὼ ἀπὸ ξενοχωῖρες
σᾶς ἔφερα, συντρόφισσες στὸ ἀνάπαμα
συντρόφισσες στὸ δρόμο μου, τὰ ντέφια,

τὰ φρυγικὰ σας τᾶργανα, πού ἡ Μάνα
τὰ βρῆκε ἡ Ρέα κ' ἐλόγου μου, σηκῶστε,
κ' ἐλάτε, κι ὀλογύρα στὸ παλάτι
τοῦ βασιλιᾶ βαρᾶτε τα Πενθέα,
νὰ δεῖ τοῦ Κάδμου ἡ πόλη! "Ὅσο γιὰ μένα,
γιὰ τίς βάκχες τραβῶ, στοῦ Κιθαιρώνα
τὰ φαράγγια, νὰ σμίξω τοὺς χορούς τους.

Φεύγει

ΧΟΡΟΣ

Ἔρχομ' ἀπὸ τὴν Ἀσία
δρασκελίζοντας τ' ἀγιόβουνο τὸν Τμῶλο
καὶ σὲ μόχτο ρίχνομαι γλυκὸ
γιὰ τὸν Βροντερόβουνο
καὶ σ' ἀγῶνα καλοκάματον ἐγώ,
συχνοκράζοντας ἑοῦϊ
γιὰ τὸ βακχικὸ θεό!

Ποιός στὸ δρόμο; Ποιός στὸ δρόμο; Ποιός;
Τόπο, τόπο! Σπίτι μέσα. Κι ὁ καθένας,
σέβας ὄλος, μὲ τὰ χεῖλη
σ' ἱερὴ σιγὴ κλεισμένα!
Ἕμνολόγι τοῦ Διόνυσου θὰ πάρω
στὰ τραγοῦδια πού 'ναι πάντα του ταμένα.

στρ. α'

Ἦ,
τρισκαλότυχος ἐκεῖνος
πού τὴ χάρη ἔχει νὰ ξέρει

τῶν Θεῶνε τίς κρυφές τίς τελετές,
πού 'ν' ἀμόλευτη ἡ ζωὴ του
κ' ἔχει δώσει τὴν ψυχὴ του
στὶς ἱεροσυντροφίες,
πού βακχεύει στὰ βουνὰ θεοκρουσμένος,
μὲ τοὺς ἅγιους καθαρμούς ξεμολεμένος,
π' ἀπ' τὰ ὄργια τῆς Μάνας τῆς Μεγάλης,
τῆς Κυβέλης, δὲν ξενεύει,
κι ἀνεμίζοντας τὸ θύρσο,
μὲ κισσὸ στεφανωμένος,
τὸν Διόνυσο λατρεύει.

Ἔλα Βάκχε, ἔλα Βάκχε,
τὸ θεό, θεοῦ τὸ γιό,
τὸν Διόνυσο,
ἀπ' τίς φρυγικὲς καὶ πάλι βουνοπλάτες,
φέρε τόνε, φέρε τόνε,
τὸ θεὸ τὸν Βροντερό,
στῆς Ἑλλάδας τίς ὀλόνοιχτες τίς στρατές.

ἀντιστρ. α΄

Ποῦ στὰ σπλάχνα τῆς ἡ μάνα
σάν τὸν ὕφαινε, τῆς ἦρθε
πτερωμένη τοῦ Διὸς βρονταστραπή,
καὶ σὲ γέννα, πικρογέννα,
πρὶν τῆς ὥρας τὸν ἐγέννα
παρατώντας τῆ ζωῆ,
ἀπ' τῆ φλόγα τοῦ κεραύνου χτυπημένη·
μὰ τοῦ Κρόνου ὁ γιός, ὁ Δίας, τότε παίρνει
σ' ἄλλης γέννας τοὺς κρυψῶνες νὰ τὸν κλείσει,
καὶ τὸν κλείνει στὸ μηρί του
καὶ μ' ἀγκρίφια τὸ συμπιάνει
μαλαμάτινα, τῆς Ἦρας
γιὰ νὰ κρύψει τὸ παιδί του.

Καὶ τὸν κύκλο σάν οἱ Μοῖρες
ἀποσώσαν τῶν μηνῶν,
τόνε γέννησε
ταυροκέρατο θεό, καὶ μὲ γιορντάνι
τὸν στεφάνωσε φιδιῶν,
ὅθε τώρα σερπετῶν
οἱ Μαινάδες στὰ μαλλιά φοροῦν στεφάνι.

στρ. β΄

Τῆ Σεμέλη π' ἀναθρέψατε, ἐσεῖς Θῆβες,
τὸ κεφάλι μὲ κισσοῦ στεφάνι ζῶστε,
σιμλακιά τῆ χλωροπράσινη περίσσια
ἀναδῶστε τῆ λαμπρόκαρπη, ἀναδῶστε,
μὲ κλαδιά ὑπὸ δρῦ κ' ἐλάτι βακχευτῆτε,
παρδαλά λαφοτομάρια ἀναντυθῆτε
μὲ λευκοῦ μαλλιῶν στολίζοντάς τα τοῦφες,
καὶ τοὺς θύρσους σας, τ' ἀπόκοτα ἀγιοράβδια,
μ' εὐλαβόγωνμο τ' ἀνάπιασμα κρατεῖτε.
Μονομιᾶς ὁ τόπος ὅλος θὰ χορέψει
(Βάκχος εἶναι ὁ πρωτοστάτης τῶν θιάσων)
στὸ βουνό, ναί, στὸ βουνό πάνω ὅπου μένει
τὸ πολὺ γυναικομάνι μαζωμένο,
πῶχει ἀφήσει τ' ἀργαλιά καὶ τὶς σαῖτες,
ἀπὸ χτύπο τοῦ Διόνυσου κρουσμένο.

ἀντιστρ. β΄

Ἦ βαθὺ θαλαμοδῶμα τῶν Κουρήτων
κι ὦ τοῦ Δία ποῦ δεχτήκατε τῆ γέννα

*Μπαίνει στεφανωμένος μὲ κισσό, φορώντας λαφοτόμαρο
καὶ κρατώντας θύρσο, ὁ Τειρεσίας*

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Ἦ πορτάρη! Ἄπ' τὰ δώματα τὸν Κάδμο
κράξε νὰ βγεῖ, τοῦ Ἀγήνορα τὸ γιό,
πού, ἀφήνοντας τὴν πόλη τῆς Σιδώνας,
τὸ κάστρο τῶν Θηβῶν ἔχει πυργώσει.
Τράβα κάποιος καὶ πές, ὁ Τειρεσίας

Βγαίνει ἀπὸ τὸ παλάτι ὁ Κάδμος στολισμένος ὅπως κι ὁ Τειρεσίας

ΚΑΔΜΟΣ

Τῆ φωνή σου, ἀκριβέ, μέσ' ἀπ' τὸ σπίτι
γρικώντας, τῆνε γνώρισα, σοφοῦ μου
σοφὴ λαλιά, καὶ φτάνω ἐτοιμασμένος,

θεοστοίχειωτοι κρυφότοποι τῆς Κρήτης,
μέσα στ' ἄντρα ὅπου οἱ τριπλόκρανοι γιὰ μένα
τ' ὀλοτέντωτο στὸν κύκλο του δερμάτι,
οἱ Κορύβαντες, τὸ ντέφι, σοφιστήκαν
καὶ σὲ λάτρα μ' ἀγιομάνισμα γιομάτη
στῶν αὐλῶν τῶν φρυγικῶν τ' ἀνασιμίζαν
τῆ γλυκόλαλη πνοῆ καὶ στῆ Μητέρα
τὸ παράδωκαν τῆ Ρέα, στῶν Βακχῶν
τ' ἀγιοσκούσμα τὸ ρυθμὸ ν' ἀποχτυπάει,
πού κ' οἱ Σάτυροι τὸ πήραν οἱ κρουσμένοι
τῆς Θεᾶς, καὶ στοὺς χοροὺς τὸ συνταιριάζουν,
πού χρονιὰ παρὰ χρονιὰ γιορτοστημένοι
τὴν καρδιά τοῦ Διονύσου ἀναγαλλιάζουν.

ἐπαρδός

Ἦ, τί γλύκα ποῦ τό'χει σὰ μὲς στὰ βουνά,
στῶν θιάσων τὸ δρόμισμα, πέσει στῆ γῆ,
λαφοτόμαρο, ντύμα ἀγιασμένο, φορώντας,
αἶμα φόνου τραγίσου νὰ πιεῖ,
σ' ὠμοφάγα χαρὰ κυνηγώντας,
σὲ βουνά φρυγικά, λυδικά, πρωτοστάτης
τῶν θιάσων, ἀτός του θεός μας, χυμώντας,
εὐοῖ!

Ἦ γῆ γάλα κυλᾷ καὶ κρασί ρεματίζει,
μελισσῶν τὸ νεχτάρι ἀπαντάμα κυλάει.
Πευκοδάδα σηκώνοντας ποῦ λαμπαδίξει
καὶ καθῶς τῆς Συρίας λιβάνι εὐωδάει,
τοῦ θιάσου ὁ μπροστάρης τῆ φλόγα τῆς σέρνει,
μὲ χοροὺς καὶ μὲ τρέξε τις βάκχες κεντρίζει,
μὲ κραυγὲς ξεσηκώνει τες καὶ τὰ βοστρύχια
τ' ἀπαλά στὸν καθάριον ἀγέρα ἀνεμίζει,
στὰ εὐοῖ καθῶς μέσα ἡ φωνὴ του βοῦτζει :

Ἦ Ἐμπρός, βάκχες, ὦ βάκχες, ἔμπρός,
τοῦ χρυσόρου Τιμῶλου καμάρι,
τὸν Διόνυσον, ὦ, τραγουδᾶτε,
τὰ βαρύβουα ντέφια βαρώντας,
μὲ χαρὲς τῆς χαρᾶς τὸ θεὸ συντιμᾶτε,
μὲ κραυγὲς φρυγικὲς κι ἀγερὰ σκούσματά σας,
ὁ γλυκόλαλος ὅταν αὐλὸς
ἱερὰ παιγνιδίσματα παίρνει ἱερὸς
στὸ βουνό, στὸ βουνό καταπόδι κοντά σας!"

Τ' ἀγρικᾷ κι ἀγαλλιάζει ἡ μαινάδα
καὶ τραβᾷ μὲ γοργὸ χοροπῆδο, καθῶς
φοραδούλῃ στῆ μάνα κοντὰ τῆ φοράδα.

τὸν γυρεύει : Τὸ ξέρει δὰ κι ἀτός του
γιὰ τί κόπιασα : Τὰ ἔχουμε, ἕνας γέρος
μὲ γέρο, συμφωνῆσει, κισσοπλόκια
νὰ δέσουμε στοὺς θύρσους, λαφοδέμα
νὰ ρίξουμε στοὺς ὤμους, καὶ στεφάνια
νὰ βάλουμε κισσοῦ στὴν κεφαλὴ μας.

τοῦ θεοῦ τὴν ἀρμάτα φορεμένος.
Μιὰ κ' εἶναι γιὸς τῆς κόρης μου, χρωστοῦμε
νὰ τὸν τρανεύουμε ὅσο τὸ μπορούμε.
Ποῦ νὰ πάω νὰ χορέψω ; Ποῦ τὸ πόδι

νά φέρω ; Ποῦ τ' ἀσπρόμαλλο κεφάλι
νά σείσω ; Μάθε τά μου, Τειρεσία,
γέρος ἐσὺ τοῦ γέρου, γνώστης πού εἶσαι.
Δὲν ἔχει ν' ἀποστάσω, νύχτα ἢ μέρα,
στὴ γῆ τὸ θύρσο κρούοντας· στὴ χαρά μου,
πὼς γέρος εἶμαι τῷχῳ ἀλησμονήσει.

ΤΕΙ. Νιώθεις ὅπως κ' ἐγώ! Παληκαρεύω,
μαθές, καὶ νὰ χορέψω θὰ κοιτάξω.

ΚΑΔ. Μ' ἀμάξι στὸ βουνὸ θ' ἀποδιαβοῦμε;

ΤΕΙ. Πιὸ λίγο ἔτσι τιμοῦμε τὸ θεό μας.

ΚΑΔ. Γέρος γέροντα, ἐγὼ θὰ σ' ὀδηγήσω.

ΤΕΙ. Θὰ μᾶς φέρει ὁ θεὸς ἀκόπιαστὰ μας.

ΚΑΔ. Μόνο ἐμεῖς θὰ χορέψουμε τοῦ Βάκχου;

ΤΕΙ. Μὰ ἐλόγου μας μονάχα ἔχουμε γνώση.

ΚΑΔ. Πολὺ ἀργοῦμε! Τὸ χέρι σου, ἔλα, δῶσ' μου.

ΤΕΙ. Νά· πιάσε το νὰ πᾶμε χέρι - χέρι.

ΚΑΔ. Τοὺς Θεοὺς θνητὸς δὲν καταφρονᾷ.

Μπαίνει ὁ Πενθέας καὶ μαζὶ ἀρματωμένοι ἀκόλουθοί του.

ΠΕΝΘΕΑΣ

Ἄπ' τῆ χώρα εἶχα λείψει καὶ μαθαίνω
πὼς παράξενα πάθια ἤσαν τὴν πόλη.
Οἱ γυναῖκες μας ἄφησαν τὰ σπίτια,
βακχοκρουσμένες τάχα, καὶ στὰ λόγγια
τὰ δασὰ τῶν βουνῶν δρομοκοποῦνε,
μὲ χοροὺς τὸν Διόνυσο, ὅποιος νά 'ναι,
τὸ θεὸ πού ξεφύτρωσε, τιμώντας.
Κροντήρια, λέει, γιομάτα ἀναμεισῖς
τῶν θιάσων τους στέκουν, κι ἄλλη ἐδῶθε
κι ἄλλη ἐκεῖθε στ' ἀπόμερα γλιστροῦνε
καὶ πλαγιάζουνε μ' ἄντρες, πὼς μαινάδες
εἶναι τάχα θεόκρουστες, μὰ πρῶτα
τὴν Ἀφροδίτῃ βάζουν ἀπ' τὸ Βάκχο.
"Ὅσες ἔπιασα, δούλοι ἀρματωμένοι
φυλακὴ τίς κρατοῦν χεροδεμένες.
"Ὅσες λείπουν, κυνήγου θὰ τίς πάρω
καὶ σὲ δίχτυα σιδέρου κλείνοντάς τες,
τὰ ντροπιαστὰ τοὺς κόβω βακχοκόπια!

Λένε, ἀλήθεια, πὼς μπῆκε ἀπ' τὴ Λυδία
γητευτῆς ἐδῶ ξένος, τσαρλατάνος,
μὲ ξανθὰ μυρωτὰ μακροβοστρύχια,
κρασοκόκκινα μάγουλα καὶ μάτια
γιομάτα ἀπ' τίς γητειές τῆς Ἀφροδίτης,
πού μὲ τίς νιές ταιριάζει μέρα - νύχτα,
σὲ βακχικὲς τους τάχα λειτουργίες.
"Ἄν κάτου ἀπ' τῆ σκεπὴ τὸν πιάσω τούτῃ,
χαιρέτα μου τὸ χτύπημα τοῦ θύρσου,
χαιρέτα τῶν μαλλιών τὸ τρελοσεῖσε!
Τὸ κεφάλι τοῦ παίρνω ἀπὸ τοὺς ὤμους!
Αὐτὸς ὁ θεὸς Διόνυσος πὼς εἶναι
κανοναρχᾶ καὶ στὸ μῆρι τοῦ Δία
πὼς ράφτηκε — ἐνῶ γέννημα καὶ μάνα
φλογοβόλι ἀστραπόκαψε κεραύνου,
γιὰ τὸ ψέμα πὼς ἔσμιξέ τη ὁ Δίας.
Σκληρὴ κρεμάλα οἱ τέτοιες δὲν ἀξίζουν
βλαστημιές, ὅποιος νά 'ναι αὐτὸς ὁ ξένος ;

"Ἄλλο ἀντίθαμα ἐδῶ! Μὲ παρδαλὸ
τὸ μάντη Τειρεσία λαφοτομάρι

ΤΕΙ. Μὲ τοὺς Θεοὺς, ἀλήθεια, ὄχι ξυπνάδες!
Πατροπαράδοτά μας, μὲ τὸν ἴδιο
τὸν Καιρὸ συνομήλικα, κρατοῦμε,
πού κανεὶς λογισμὸς δὲ θὰ τὰ ρίξει,
ὅση κόψη ὁ ψιλὸς ὁ νοῦς νὰ φτάσει.
Θὰ ποῦνε πὼς δὲν ντρέπομαι τὰ γέρα,
σὰν κισσόκλαδα δένω στὸ κεφάλι
καὶ στὸ χορὸ λογιάζω νὰ τὸ ρίξω ;
Ποιὸς τὸ χορὸ του πρέπει νὰ κρατεῖ,
νιὸς ἢ γέρος, δὲν ἔχει ὁ θεὸς ὀρίσει.
"Ὅμοιες τιμές ἀπ' ὄλους θέλει νὰ 'χει,
κι ὄχι ἄλλοι νὰ δοξάζουν τον κι ἄλλοι ὄχι.

ΚΑΔ. Τὸ φῶς σου ἀφοῦ δὲν ἔχεις, Τειρεσία,
τὸ τί γίνεται ἐγὼ θὰ σοῦ ζηγᾶω.
Γιὰ τὸ παλάτι, νά, ὁ Πενθέας δρομίζει,
ὁ γιὸς τοῦ Ἐχίονα, πού ἐγὼ τὴν ἀφεντιὰ
τῆς χώρας μας στὰ χέρια του ἔχω βάλει.
Τί ταραχὴ! Σὰν τί μαντάτα φέρνει ;

καὶ τῆς μάνας μου βλέπω τὸν πατέρα
(γιὰ γέλια εἶναι!) τὸ θύρσο ν' ἀνεμίζει!
Δὲ μοῦ ἀρέσει, πατέρα, δὲ μοῦ ἀρέσει
τὰ γερατειά σας ἄμυαλα νὰ βλέπω.
Πέτα τὸ κισσοστέφανο! Τὸ χέρι
λευτέρωσε, παππούλη μου, ἀπ' τὸ θύρσο.
— Ἐσὺ τὸν ἔχεις βάλει, Τειρεσία!
Θεὸ κι ἄλλοι μεῖσα στοὺς ἀνθρώπους
θὲς νὰ μπάσεις, γιὰ νὰ 'χεις τίς μαντεῖες
τῶν πουλιῶν καὶ σοδειές ἀπ' τίς θυσίες!
"Ἄν τ' ἄσπρα σου μαλλιά δὲ σὲ γλυτώναν,
δεμένος μὲς στὶς βάκχες θὰ καθόσουν,
πού ζαβὲς τελετὲς στὸν τόπο μπάσεις!
Τοῦ σταφυλιοῦ ὁ χυμὸς σὰν ὁ σπιθάτος
στῶν γυναικῶν τὰ ζέφκια μέρος ἔχει,
καλὸ, λέω, δὲ βγαίνει ἀπ' τὰ ἱερά τους.

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

"ὦ βλαστήμα! Δὲν ἔχεις, ξένε, σέβας
στοὺς Θεοὺς καὶ στὸν Κάδμο, τὸ σποράρη
τῆς γενιᾶς πού ἡ γῆς ἀνάδωσε, καὶ γιὸς
τοῦ Ἐχίονα σύ, τὸ σόι σου τὸ ντροπιάζεις;

ΤΕΙ. Σ' ἄξιο ζήτημα, δύσκολο δὲν εἶναι
γερὸν ὁ γνωστικὸς νὰ στήσει λόγο.
Μά, ἀγκαλὰ καὶ σοῦ τρέχει ἐσένα σάμπως
γνωστικοῦ νά 'ναι ἡ γλώσσα σου, καμμιὰ
τὰ λόγια σου δὲν ἔχουν γνωστικὰδα.
Μὰ ὁ δυνατὸς στὸ λέγει, πού μονάχα
σ' ἀποκοτιὰ πατεῖ, κακὸς πολίτης
εἶν' αὐτός, μὰ κ' ἡ στόχαση τοῦ λείπει.

Ἄνεος αὐτὸς θεὸς πού ἐσὺ ἀναμπαίζεις,
δὲν μπορῶ καὶ νὰ πῶ τί τρανοσύνη
στὴν Ἑλλάδα θὰ πάρει! Γιατὶ δυὸ 'ναι
τὰ πρῶτα, παληκάρι μου, στὸν κόσμῳ :
Ἡ Δήμητρα ἢ θεά, πού ἡ Γῆς αὐτὴ 'ναι
(καὶ μ' ὄνομα ὅποιο θὲς ἀπ' τὰ δυὸ πὲς την),
μὲ τὴ στέρια τροφὴ τῆς πού μᾶς θρέφει,
κ' ἐκεῖνος πού ὕστερα ἦρθε, τῆς Σεμέλης
ὁ γιὸς, κι ἀντίστέκο ἡῦρε στὴν τροφὴ τῆς

καὶ τῶν ἀνθρώπων τόδ' ὠσε, τὸ πῶμα
τὸ ὑγρὸ τοῦ σταφυλιοῦ του, πὺ τῶν δόλιων
θητῶν τίς λύπες κόβει σὰ χορταίνου
τὸ νάμα τοῦ κλημάτου, κ' ὕπνο δίνει
κι ἀλησμονιά στὶς πίκρες κάθε μέρας,
κι οὐδ' ἄλλο ἔχουν τὰ βάσανα θεράπιο.
Θεός, τῶν Θεῶν χύνεται σπονδῆ,
κι ὅλα ἔτσι τὰ καλὰ τοῦ τὰ χρωστᾶμε.

Τὸν περγελᾶς πὼς ράφτηκε στοῦ Δία
τὸ μηρί; Θὰ δεῖς π' ὄμορφα αὐτὸ στέκει.
Σὰν ἀνάρπαξε ὁ Δίας ἀπ' τὴ φλόγα
τοῦ κεραυνοῦ τὸ βρέφος, καὶ θεὸ
στὸν Ὀλυμπο τὸ ἀνέβασε, ἤθελ' ἢ Ἥρα
νὰ τὸν βγάλει ἀπ' τὰ οὐράνια· μὰ κι ὁ Δίας,
σὰ θεός, ἀντισοφίστη τί νὰ κάμει:
Ἔνα κομμάτι ἀπόκοψε τοῦ αἰθέρα
πὺ τῆ γῆ περιζώνει, καὶ τῆς Ἥρας
τόδ' ὠσε ὄμηρο, κ' ἔτσι ἀπ' τὸ γινάτι
τῆς θεᾶς ἀπογλύτωσε τὸ γιό του.
Καθὼς ὄμηρος ἔτσι στὴ θεᾶ
θεὸς ἐδόθη ὁ Διόνυσος, οἱ ἀνθρώποι
μὲ τὸν καιρὸ τῆ λέξη μεταλλάξαν
καὶ πλάσανε τὸ μῦθο τοῦτο, πὼς
στὸ ἄμυρον ἐγκυμονήθηκε τοῦ Δία.

Μάντης ὁ θεὸς αὐτός: Τὸ κρούσιμό του
κ' ἢ ἀλλοφρενιὰ πὺ φέρνει, ἔχουνε μέσα
πολλὴ τὴ μαντοσύνη: Σὰν ὁ θεὸς
τὸ κορμὶ πλημμυρίζει, τὸν κρουσμένο
νὰ ἱστορᾷ τὰ μελλούμενα τὸν κάνει.
Κι ἀπ' τ' ἀξίωμα τ' Ἄρη ἔχει μοιράδι.
Εἶναι φορὲς πὺ ἀσκέρι ἀρματωμένο
παραταγῆς, σκορπίστηκε ἀπ' τὸ φόβο,
πριχοῦ νὰ καλογιγίζει τὸ κοντάρι:
Τοῦ Διόνυσου κρούσιμό κ' ἔτοῦτο.
Ὅπου νὰ ἴναι κι ἀπάνου στῶν Δελφῶν
τοὺς βράχους θὰ τὸν δεῖς, πευκολαμπάδα
κρατώντας, τὸ δικόρουφο τὸ σιάδι
τοῦ βουνοῦ νὰ πηδᾷ, τὸ βακχικό του
κλαρὶ ψηλανεμίζοντας καὶ σειώντας —
κι ἀπότρανο θεὸ μὲς στὴν Ἑλλάδα.
Ἄκουσέ με, Πενθέα! Μὴν ἔχεις τόση
σιγουριά πὼς ἢ δύναμη ἀφεντεύει
στ' ἀνθρώπινα, μὴδὲ κι ἂν ἔχεις γνώμη,
μὰ στραβὴ, νὰ θαρρεῖς πὼς ἔχεις γνώση.
Δέξου τὸ θεὸ στὴ χώρα, σπονδῆ κάμε
στὴ χάρη του, καὶ μπερὲς στὶς τελετές του
καὶ φόρα στὸ κεφάλι σου στεφάνι.
Γιὰ τίς γυναῖκες λές; Νὰ τίς στανέψει
σ' ἀγνωσύνη, ὁ Διόνυσος δὲν εἶναι.
Τὸ φυσικὸ τῆς καθεμιᾶς ἂν τόχει
νὰ ξετάξεις· καὶ μὲς στὰ βακχοκόπια
ἢ ἀγνή δὲν ἔχει φόβο νὰ χαλάσει.

Τὸ θωρᾶς; Παραχαίρεσαι ἅμα πλῆθος
γιὰ σὲ στὶς πύλες στέκεται, κ' ἢ πόλη
τ' ὄνομα τοῦ Πενθέα τρανοδοξάζει.
Κι αὐτός, θαρρῶ, ἀγαλλιᾶζει ἅμα τιμιάται.
Ἐλόγου μου κι ὁ Κάδμος πὺ ἀναμπαίζεις,
καὶ κισσοῦ θὰ φορέσουμε στεφάνια
καὶ χορὸ θὰ τοῦ στήσουμε, ἀσπρομάλληδων
ζευγάρι — νὰ χορέψουμε ὅμως πρέπει.

Θεομάχο νὰ μὲ κάμουν δὲν μποροῦνε
τὰ ὅσα λές! Τρέλα ἀλύπητη σὲ δέρνει,
π' οὐδὲ τὰ μαγιοφάρμακα τῆ γιαινοῦν
κι οὐδὲ χωρὶς αὐτὰ πὺ σ' ἔχει κρούσει.

ΚΟΡ. Τὸ Φοῖβο μ' ὅσα λές δὲν ξετιμώνεις,
σεβαστέ, καὶ μαζὶ τὸν Βροντερόβουο,
τρανὸ θεό, δοξάζεις γνωστικᾶτα.

ΚΑΔ. Σωστά, γιέ, σ' ὀρμηνεύει ὁ Τειρεσίας.
Μαζὶ μας κ' ἐσὺ μένε, κι ἀπὸ τὰ ὅσα
παραδομένα βρήκαμε μὴ βγαίνεις.
Στὰ σύγνεφα εἶσαι τώρα, ἢ στόχασή σου
στοχαστικὴ δὲν εἶναι! Γιατί κι ἂν
δὲν ὑπάρχει, ὅπως λές, ὁ θεὸς ἐτοῦτος,
πὼς ὑπάρχει νὰ λές, ὄμορφο φέμα,
θεομᾶνα ἢ Σεμέλη νὰ λογιέται
κ' ἢ φαμίλια μας ὅλη νὰ τιμιάται.
Τοῦ Ἀκταίωνα τὸ φριχτὸ χαμὸ τὸν εἶδες!
Οἱ σκύλες οἱ ὄμοβορες πὺχε θρέψει
τὸν κομμάτιασαν μὲς στὰ βουνοσάδια,
γιατί πολυκαυχῆθη κυνηγᾶρης
ἀξιότερος τῆς Ἀρτεμῆς πὼς εἶναι.
Μὴν πάθεις κ' ἐσὺ τὰ ἴδια! Ἔλα, κισσοῦ
νὰ βάλω στὸ κεφάλι σου στεφάνι
καὶ τὸ θεὸ κ' ἐσὺ μαζὶ μας τίμα.

ΠΕΝ. Μακριὰ τὰ χέρια! Τράβα ἐσὺ νὰ κάνεις
τὸν βακχευτῆ, μὰ μὴ μοῦ πασαλείβεις
τίς τρέλες σου! κ' ἐγὼ τῆς ἀμυαλιᾶς σου
τὸ δάσκαλο ἀποδῶ, θὰ τὸν παιδέψω.
— Τράβα κάποιος γοργά, καὶ τὰ θρονιά του,
τὰ πετούμενα ἀπ' ὅπου μελετάει,
μὲ λιστάρια ἀνασήκωσ' τα καὶ ρίξ' τα,
ἀνάκατα ὅλα φέρε τα ἄνου - κάτου,
καὶ τίς ἅγιες ταινίες σκόρπισέ του
σ' ἀνεμικὲς καὶ μπόρες· γιατί κ' ἔτσι
τὴν καρδιά πιὸ πολὺ θὰ τοῦ ματώσω!
— Κ' ἐσεῖς, στὸ κάστρο μέσα αὐτὸ τὸν ξένο,
τὸν θηλυκὸ στὴν ὄψη, κυνηγῆστε,
πὺ μολεῦει τ' ἀντρόγυνα, καινούρια
τῶν γυναικῶν μας φέρνοντας ἀρρωστια,
κι ἂν τὸν πιάσετε, φέρτε τον δεμένον,
νὰ πάει μὲ πετροβόλι, καὶ πικρὸ
νὰ δεῖ στὶς Θῆβες ἔτσι βακχοκόπι!

ΤΕΙ. Τί λόγια ξεστομίζεις δὲν κατέχεις!
Δὲν εἴσουνα καὶ πρὶν στὰ σύγκαλά σου
καὶ τώρα ἀποξεφρένιασες, ὦ δόλιε!
— Πᾶμε ἐλόγου μας, Κάδμε, κι ἂς ζητᾶμε
τοῦ θεοῦ, καὶ γι' αὐτὸν (ἂς εἶναι κι ἄγριος),
καὶ τὴν πόλη, κακὸ νὰ μᾶς φέρει.
Μὲ τὸ κίσσινο ἀκλούθα με ραβδί σου
καὶ βάστα με νὰ στέκω, κ' ἐγὼ ἐσένα.
Δυὸ γερόντοι νὰ πέσουν ντροπῆς εἶναι.
Πᾶμε ὡστόσο· γιατί στὸ γιό τοῦ Δία,
τὸν Βακχικό, τὴ λάτρα μας χρωστᾶμε.

Καὶ κοίτα μὴ στὸ σπῆτι σου ὁ Πενθέας
σοῦ φέρει πένθος, Κάδμε· μαντολόγια
δὲν σοῦ κραινώ· τὰ πράματα τὸ λένε.
Τί μυαλὸ νὰ βρεῖς στ' ἀμυαλοῦ τὰ λόγια;

Ὁ Τειρεσίας κι ὁ Κάδμος φεύγουν

ΧΟΡΟΣ

στρ. α'

Ἄγιοσύνη, τῶν Θεῶν
 σὺ βασίλισσα, Ἄγιοσύνη,
 πού τῃ γῆ περνοδιαβαίνεις
 μὲ τὰ δλόχρυσά φτερά σου,
 τοῦ Πενθέα τ' ἀκούς τὰ λόγια;
 Ἄγρικᾶς ἀνόσιά του
 πῶς τὸν Βάκχο ξετιμώνει, πού ἡ Σεμέλη
 τὸν ἐγέννα, πρωτοστάτη τῶν Θεῶν
 στὰ ὠριοστέφανα γιορτάσια; Πού προνόμι ἔχει νά

[κάνει

στὸ χορὸ τοὺς πολλοὺς ἔνα,
 στὸν αὐλὸ ν' ἀναγαλλιᾶζου,
 καὶ τίς ἐγνοίεις νά ξεκάνει,
 τὸ σταφύλι τὸ χυμὸ του
 τὸ σπιθόλαμπο σά δίνει
 στ' ἀγιοτράπεζα, καὶ μέσα
 στὰ κισσόστεφα τραπέζια
 τὸ κροντήρι γλυκὸν ὕπνο
 τῶν ἀντρῶν περιχύνει.

ἀντιστρ. α'

Τῶν στομάτων πού δὲν ξέρουν
 χαλινάρι καὶ τῆς τρέλας
 πού καταπατεῖ τὴν τάξη,
 πολυδύστυχο τὸ τέλος.
 Ἡρεμὴ ζωὴ καὶ γνώση
 ἀξεσάλευτα ἀπομένουν
 καὶ μ' ὁμόνοιασμα τὰ σπίτια στεριοδένουν.
 Ἄγκαλὰ κι ἀπόμακρά μας, καθὼς ζοῦνε
 οἱ οὐρανόθεοι στὸν αἰθέρα, τῶν θνητῶν τὰ ἔργα θω-
 [ροῦνε.

Ἄ,τι γιὰ σοφὸ περνᾶει
 καὶ τὸ πάνω ἀπὸ τ' ἀνθρώπου
 νά στοχάζεσαι τὴν τάξη,
 δέν-εἶναι σωστὴ σοφία.
 Ἡ ζωὴ ν' αἰ μετρημένη
 κυνηγώντας τὰ μεγάλα,
 χάνεις ὅσα ἔχεις στὸ χέρι.
 Κακοστόχαστοι ἔτσι ὀδεύουν
 λογαριάζω ἢ τρελαμένοι.

στρ. β'

Ἄχ καὶ νά'σωνα στὴν Κύπρο,
 στὸ νησί τῆς Ἀφροδίτης,
 οἱ καρδιογητεῦτρες ὅπου
 κατοικοῦν Ἐρωταγάπες,
 καὶ στὴν Πάφο τῆς, τὴ χώρα
 πού τοῦ ξένου τοῦ ποτάμου
 τὸ ἑκατόστομο τὸ ρέμα
 δίχως χρεῖα τῆς βροχῆς τήνε καρπίζει.
 Κι ὅπου καὶ τὸ θρονοστέκι
 τῶν Μουσῶν στὴν πανῶρια Πιερία,
 στὴν ἀγιοπλαγιά τοῦ Ὀλύμπου,
 ἐκεῖ, Βάκχε βροντερόβουε, πῆγαινέ με, θεοπνεῦμα
 πού τίς βάκχες ὀδηγᾶς,
 μὲ τὸ κράξιμο τὸ 'εὐοῖ' σου.
 Ἐκεῖ οἱ Χάριτες κι ὁ Πόθος
 κ' ἐκεῖ οἱ βάκχες τὴ λατρεία
 εἶναι λεύτερες νά στήνουν,
 τὴ λατρεία τὴ δική σου.

ἀντιστρ. β'

Ὁ θεός, ὁ γιὸς τοῦ Δία,
 στὴ ξεφάντωση ἀγαλλιᾶζει,
 καὶ λατρεύει τὴν Εἰρήνη,
 τὴ θεὰ τὴν πλουτοδότρα,
 πού τὰ παληκάρια ἀξαίνει.
 Καὶ φτωχοῦ καὶ πλούσιου ἐκεῖνος
 τὸ μοιράδι ἴσιο τὸ δίνει
 στοῦ κρασιοῦ τὴν ἀναγάλλια πού ἀποσβύνει
 τοὺς καημοὺς μας, κι ὀχτροβλέπει
 τὸν θνητὸ πού δὲν τὰ νοιάζεται, στὴ ζήση
 μ' ἀναγάλλιαση τίς μέρες
 καὶ τίς νύχτες τίς βαθύχαρες νά ζεῖ! Σοφὸ πι-
 [στεύω

τὴν καρδιά του ἔτσι καθεὶς
 καὶ τὸ νοῦ ν' ἀποκρατάει
 τῶν πολυξερῶν ἀλάργου!
 Ἄ,τι δέχεται ὁ ἀπλὸς κόσμος
 καὶ τὸ πράζει, αὐτὸ ἡ ψυχὴ μου
 λαχταρᾷ ν' ἀκολουθᾷ.

*"Ενας Στρατιώτης κρατώντας τὸν Ξένο,
καὶ μερικοὶ σύντροφοὶ του, μπαίνουν ἀπὸ τὰ δεξιά. Ὁ Πενθέας ἢ ἔχει μείνει στὴ Σκηνή, ἢ ἔχοντας φύγει
ὕστερα ἀπὸ τὶς διαταγὰς ποὺ ἔδωσε στὸ πρωτύτερο ἐπεισόδιο, βγαίνει ἀπὸ τὸ Παλάτι*

ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Ἐδῶ εἴμαστε, Πενθέα! Νὰ τὸ κυνήγι
ποῦ γιὰ δαῦτο μᾶς εἶχες ξαμολύσει!
Δὲ δρομίσαμε, βλέπεις, στὰ χαμένα.
Ἡμερο τὸ θεριὸ τὸ βραμε νὰ ναι.
Τὸ ποδάρι δὲν τράβηξε νὰ φύγει,
μὰ θελητὰ μᾶς ἔδωσε τὰ χέρια.
Δὲ χλώμιασε· τὸ χρῶμα τὸ κρασάτο
δὲν ἄλλαξε τὸ θῶρι του: Γελώντας
μᾶς ἔλεε νὰ τὸν δέσουμε, πιασμένο
νὰ τὸν πᾶμε, καὶ πρόσμενε, καὶ κόπο
δὲ μοῦ δῶκε. Ποῦ ντράπηκα, καὶ τοῦ πα:
"Ἀθελήτᾳ μου, ξένε, μὰ μὲ διάτα
σὲ πιάνω τοῦ Πενθέα, ποῦ μ' ἔχει στείλει".
Μὰ οἱ βᾶκχες ποῦ'χες πιάσει, ποῦ'χες δέσει
καὶ φυλακὴ τὶς εἶχες κρατημένες,
λυθῆκανε καὶ φύγανε καὶ τώρα
χοροπηδοῦν στὰ ξέφωτα καὶ κρᾶζουν
τὸ θεὸ τὸν Βροντερόβουο· τὰ δεσίδια
τῶν ποδιῶν τους λυθῆκαν μοναχὰ τους,
κ' οἱ ἀμπάρες πέσαν κι ἀνοιξαν οἱ πόρτες,
χέρι ἀνθρώπινο δίχως νὰ τὶς ἔγγιξει.
Πολλὰ γιομάτος θάματα ἤρθ' ἐποῦτος
στὴ Θήβα μας! Δικὴ σου δουλειὰ τ' ἄλλα.

ΠΕΝΘΕΑΣ

Ἀφήστε του τὰ χέρια! Ὄντας στὰ δίχτυα μου,
τόσο γοργὸς δὲν εἶναι νὰ μοῦ φύγει.
— Ἀγαρμπος, ναί, δὲν εἶσαι, ξένε, κἂν
γιὰ τὶς γυναῖκες δά, ποῦ γι' αὐτὲς κ' ἤρθες.
Μακριὰ τὰ πλεξουδόμαλλά σου — ἀλήθεια,
δὲ δείχνουν παλαιστὴ! — στὰ μάγουλά σου
ροβολοῦν κ' ἐρωτιεὲς ποθοσταλάζουν!
Ἐχεις κι ἄσπρο τὸ δέρμα, ἀπ' τὸ λιοπύρι
ξαλάργου φυλαγμένο, καὶ στ' ἀπόσκια,
ὅπου ἐσὺ τὶς χαρὲς τῆς Ἀφροδίτης
κυνηγᾷς μὲ τὰ κάλλη σου, θρεμμένο.
Πέ μου, πρῶτα, ἀπὸ ποῦ γεννοκρατιέσαι.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ

Δὲ θέλει καυχησιεὲς — μεμιᾶς τὸ λέω:
Τὸν λουλουδάτο θ' ἄκουσες τὸν Τμῶλο.

ΠΕΝ. Ναί, ξέρω. Ποῦ τὶς Σάρδεις περιζώνει.
ΔΙΟΝ. Εἶμαι ἐκεῖθε. Πατρίδα μου ἢ Λυδία.
ΠΕΝ. Ποῦθε ἢ φώτιση τούτη ποῦ μᾶς φέρνεις;
ΔΙΟΝ. Φωτιστὴς μου ὁ Διόνυσος τοῦ Δία.
ΠΕΝ. Νέους θεοὺς κανεὶς Δίας ἐκεῖ γεννάει;
ΔΙΟΝ. Ὁχι. Ὅπου σμιξε ἐδῶ μὲ τὴ Σεμέλη.
ΠΕΝ. Καὶ σ' ὄνειρο σ' ἀνάγκασε ἢ στὸν ξύπνο;
ΔΙΟΝ. Ξύπνου μου τὰ μυστήρια μοῦ χεὶ δώσει.
ΠΕΝ. Καὶ τὰ μυστήρια αὐτὰ τί λογῆς εἶναι;
ΔΙΟΝ. Μυστικά ναι! Τὰ ξέρουν οἱ μυημένοι.
ΠΕΝ. Καὶ τοὺς μύστες σὲ τί τοὺς ὠφελοῦνε;

ΔΙΟΝ. Δὲ λέγεται. Μὰ ἀξίζει νὰ τὰ ξέρεις.
ΠΕΝ. Ξεφεύγεις, τὸν καημὸ μου νὰ μοῦ ἀνάψεις!
ΔΙΟΝ. Τὸν ἄσεβο μισοῦνε οἱ τελετές Του!
ΠΕΝ. Εἶδες, λές, τὸ θεὸ καθάρια: Σαμπῶς εἶταν;
ΔΙΟΝ. Ὅπως ἤθελε! Ἐγὼ θὰ Τοῦ τὸ ὀρίσω;
ΠΕΝ. Μοῦ γλίστρησες ξανὰ ἀνεμομιλώντας!
ΔΙΟΝ. Σοφὰ τ' ἄμυαλου ἂν λές, γιὰ κούφια τά'χει.
ΠΕΝ. Ἐδῶ τὸ θεὸ σου φέρνοντας πρωτόρθες;
ΔΙΟΝ. Τοὺς μυστικούς χορούς Του ἔχει ὅλη ἢ Ἀσία.
ΠΕΝ. Πολὺ κάτου ἀπ' τοὺς Ἑλληνας ὁ νοῦς της!
ΔΙΟΝ. Σ' αὐτὰ πολὺ πιὸ πάνου! Τὰ ἔθιμα ἄλλα.
ΠΕΝ. Καὶ νύχτα λειτουργᾶς, ἀλήθεια, ἢ μέρα;
ΔΙΟΝ. Πιὸ τὴ νύχτα. Ἄγιοσέβαστο τὸ σκότος!
ΠΕΝ. Κακὴ παγίδα αὐτὸ γιὰ τὶς γυναῖκες!
ΔΙΟΝ. Τὶς ντροπὲς καὶ τὴ μέρα κανεὶς βρίσκει.
ΠΕΝ. Παιδεμὸς στὶς κακὲς σου τέχνες πρέπει!
ΔΙΟΝ. Κ' ἐσὲ στὴν ἀμυαλιὰ κι ἀσέβειά σου!
ΠΕΝ. Θράσος ὁ βακχευτὴς καὶ λέγει πῶχει!
ΔΙΟΝ. Καὶ ποιὸς ὁ παιδεμὸς; Τί θὰ μοῦ κάμεις;
ΠΕΝ. Τ' ἄβρᾳ βοστρύχια πρῶτα θὰ σοῦ κόψω.
ΔΙΟΝ. Εἶναι ἱερά: Τὰ θρέφω τοῦ θεοῦ μου.
ΠΕΝ. Ἀπὲ τὸ θύρσο δόμου ἀπὸ τὰ χέρια.
ΔΙΟΝ. Πάρ' τον ἐσὺ! Τοῦ Βάκχου εἶν' ἀγιοράβδι!
ΠΕΝ. Σὲ φυλακὴ ἀπὲ κλείνω τὸ κορμί σου.
ΔΙΟΝ. Σὰ θελήσω, ὁ θεὸς μὲ λευτερώνει.
ΠΕΝ. Μὰ μὲ τὶς βᾶκχες γύρω σου ἂν τὸν κρᾶξεις.
ΔΙΟΝ. Ἐδῶ ναι καὶ θωρᾶ τὸ τί παθαίνω.
ΠΕΝ. Ποῦ; Τὰ μάτια μου ἐμένα δὲν τὸν βλέπουν.
ΔΙΟΝ. Δίπλα μου. Ἄσεβου μάτια δὲν τὸν βλέπουν.
ΠΕΝ. Πιάστε τον! Κ' ἐμὲ βρίζει καὶ τὴ Θήβα.
ΔΙΟΝ. Ἄμυαλου λέω γνωστικός: Νὰ μὴ μὲ δέσουν.
ΠΕΝ. Κ' ἐγὼ, ποῦ πιὸ σου ὀρίζω, νὰ σὲ δέσουν.
ΔΙΟΝ. Δὲν ξέρεις τὸ τί κάνεις καὶ ποιὸς εἶσαι.
ΠΕΝ. Ὁ Πενθέας, τῆς Ἀγαύης καὶ τοῦ Ἐχίονα.
ΔΙΟΝ. Δυστυχιὰ τ' ὄνομά σου προμηναίει!

ΠΕΝ. Προχώρα! — Φυλακῶστε' τον στοὺς σταύλους
κοντὰ, νὰ μὴ θωρᾶ παρὰ σιοτάδι!
Χόρευε ἐκεῖ! Κ' ἐτοῦτες πῶχεις φέρει
συνεργοὺς τῶν κριμάτων σου, τὶς δίνω
νὰ πουληθοῦνε σκλάβες, ἢ ἀνυφάντρες
σπιτοδοῦλες τὶς κάνω, καὶ τοὺς κόβω
τὰ ντέφια καὶ τὰ κύμβαλα νὰ κροῦνε!

ΔΙΟΝ. Πᾶμε! Ὅτι ριζικὸ ναι νὰ μὴν πάθω,
δὲ μὲ πιάνει. Γι' αὐτὲς τὶς προσβολὲς μου,
θὰ σὲ παιδέψει ὁ Διόνυσος, ποῦ ἀρνιέσαι
πῶς ὑπάρχει. Σ' ἐμένα κακουργώνοντας,
τὸν ἴδιο τὸ θεὸ στὰ δεσμὰ σέρνεις.

*Οἱ Στρατιῶτες παίρνουν τὸν Διόνυσο. Ὁ Πενθέας
μπαίνει στὸ Παλάτι*

ΧΟΡΟΣ

στρ.

ὦ τοῦ Ἀγγελώου γέννημα
δέσποινα Δίρκη, βλογητό,
παρθένα, τ' ὄνομά σου,
γιατί τοῦ Δία δέχτηκες
ἐσὺ τὸ βρέφος μιὰ φορὰ
στὰ βρυσονάματά σου,
ἀπ' τὴν ἀθάνατη φωτιά
τοῦ κεραυνοῦ σὰν ὁ γονιὸς
ἐπῆρε τὸ παιδί του
καὶ τέτοια λόγια κράζοντας τὸ κρύβει στὸ μηρί του :

“Σ' ἐτούτη τὴν ἀρσενικιά
κοιλιά μου ἔμπα, Διθύραμβε!
Στὴ Θήβα σ' ἀναφαίνω,
ἐτούτο, Βάκχιε, τ' ὄνομα
ν' ἀκοῦς τὸ δοξασμένο!”

Μά, ὦ Δίρκη ἐσὺ μακάρια, μὲ διώχνεις πιά μακριά σου,
τις ἄγιες μου τις συντροφίες
σὰ στήνω τις στεφανωτὲς
κοντὰ στὰ νάματά σου.

Πῶς μ' ἀπαρνιέσαι; Καὶ γιατί
τὸ κοντοκράτημά σου;
“Ὅμως θά'ρθει, θά'ρθει ἡ ὥρα
πού τὸν Βροντερόβουό σου θὰ νοιαστεῖς καὶ τὰ
[ἔργατά του,

ναί, μὰ τὴ σταφυλοφόρα
ἀναγάλλια τοῦ κλημάτου!

ἀντιστρ.

ὦ, τὴ χωματογέννητη
πῶς ὁ Πενθέας τῶν Σπαρτῶν
τὴ φύτρα φανερώνει!
Ἀπ' τὸν Ἐχίονα σπάρθηκε
κι ἀπὸ τὴ ρίζα τοῦ Φιδιοῦ
τὴ λάβρα ξεφυτρώνει.
Ἄχ, τέρας ἀγριόθωρο
κι ὄχι θνητὸς ἄντρας αὐτός,

σὰ γίγας πού διψάει
αἷμα νὰ πιεῖ καὶ τῶν Θεῶν ἐνάντια ἀντιπατάει.

“Ὅπου καὶ νά'ναι πιά, κ' ἐμέ,
τὴ λάτρα τοῦ Βροντόβουου,
θὰ ρίξει στὰ δεσμά του,
καὶ μέσα στὰ βασιλικά
τὰ σπιτοπάλατά του,
τὸ θιασικό μου σύντροφο σὲ φυλακὴ κρατάει
κλεισμένον βαθιοσκοτινὴ !
Ἄχ τὸ θωρᾶς αὐτὸ κ' ἐσύ,
θωρᾶς το, γιὲ τοῦ Δία,
τοὺς ἱεροδιδάχους σου,
Διονυσέ μου, ἡ βία
ἐτσιδὰ νὰ δυναστεύει ;
Ἀπ' τὸν Ὀλυμπο ἔλα, ἀφέντη, τὸν χρυσὸ τὸ θύρσο
[σειώντας,

καὶ τὸ κρίμα πού θρασεύει
τοῦ αἰμοβόρου σταματώντας!

ἐπωδὸς

Ἄχ, σὲ ποιά μεριά τῆς Νύσας
τῆς ἀγριμοτρόφας τάχα,
στὶς Κωρύκιες ἢ κορφάδες
μὲ τὸ θύρσο τοὺς θιάσους
ὀδηγᾶς, Διόνυσέ μου ;
Μὰ μπορεῖ καὶ μὲς στοῦ Ὀλύμπου
τὰ πολὺδέντρα φαράγγια,
ὅπου ἀλλόκαιρα σ' ἐδαῦτα
κιθαρίζοντας ὁ Ὀρφέας
ἀνεμάζωνε τὰ δέντρα
κι ἀνεμάζωνε τ' ἀγρίμια
τοῦ βουνοῦ μὲ τοὺς σκοπούς του.

Βλογημένη Πιερία,
σὲ τιμᾷ ὁ θεὸς μου ἐσένα,
καὶ θά'ρθεῖ γιὰ νὰ σὲ σύρει
στοὺς σκοπούς τοὺς βακχιικούς του,
καὶ θὰ φέρει τῶν Μαινάδων
τοὺς χορόγυρους, περνώντας

τὸν Ἄξιό καὶ τὸν πατέρα
τὸν Λυδία, ποὺ χαρίζει
πλοῦτη - πλοῦτη ὀλόγυρά του

καλορίζικα, κι ἀκούω
πῶς μιὰ χώρα ἀλογοθρόφα
τὰ πανέμορφα παχαίνουν νάματά του.

*Ἄ Ο Διόνυσος φωνάζει μέσα ἀπὸ τὸ Παλάτι. Ὁ Χορὸς ἀποκρίνεται.
Σεισμὸς κουνᾷ τὸ Παλάτι. Φωτιὰ ξεπετιέται ἀπὸ τὸν Τάφο τῆς Σεμέλης*

ΔΙΟΝΥΣΟΣ

Ἰώ!

Τὴ φωνή μου ἀγρικᾶτε, ἀγρικᾶτε!

Ἰώ, βάκχες, ὦ βάκχες, ἰώ!

ΧΟΡΟΣ

Τί 'ν' ἐτοῦτο; Ποῦθ' ἀντήχησε ἡ φωνή
ποῦ μ' ἀνάκραξε τοῦ Εὐίου;

ΔΙΟΝ. Ἰώ, πάλι ἀνακράζω, ἰώ,
τῆς Σεμέλης ὁ γιὸς καὶ τοῦ Δία ἐγώ!

ΧΟΡ. Ἰώ, ἰώ!

Ἔλα μου, ἀφέντη μου, ἀφέντη μου,
ἔλα στὸ θίασο, στὸ θίασό μας,
ὦ Βροντερόβουε, ἐσύ, Βροντερόβουε!

ΔΙΟΝ. Σεῖσε τὴ γῆ, πολυδύναμη ἐσὺ Σειμοτραντάξη!

ΧΟΡ. — Ὅπου νά'ναι, τὸ παλάτι τοῦ Πενθέα
θὰ σαλέψει ἀπὸ τὸ σεῖσμα καὶ θὰ πέσει!

Βγαίνει ἀπὸ τὸ Παλάτι ὁ Διόνυσος

ΔΙΟΝΥΣΟΣ

Τόσος δὲ σᾶς πῆρε φόβος, ἀσιάτισσες γυναῖκες,
ποῦ μοῦ πέσατε στὸ χῶμα; Σίγουρα θά'χετε νιώσει
τὸ παλάτι τοῦ Πενθέα πῶς ὁ Βάκχος τό'χει σείσει.
Σηκωθῆτε, πάρτε θάρρος, σταματῆστε τὴν τρεμούλα!

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

Ἦ τρανὸ τῶν τελετῶν μας φῶς ἐσύ, μὲ τί χαρά μου
ξαναβλέπω σε στὴν τόση ποῦ μὲ βάραινε ἐρημιά μου!

ΔΙΟΝ. Εἶχατε βαροκαρδίσει ποῦ μὲ πήραν νὰ μὲ πᾶνε
στὴν ἀνήλια τοῦ Πενθέα φυλακὴ γιὰ νὰ μὲ ρίζουν;

ΚΟΡ. Καὶ πῶς ὄχι; Παραστάτη ποιόνε θά'χω, ἂν
[σὺ μοῦ πάθει;

Μὰ πῶς γλύτωσες, στὰ χέρια τοῦ ἀθεόσεβου πεσμένος;

ΔΙΟΝ. Τρόπο ἀτός μου νὰ γλυτώσω καλοβρῆκα χωρὶς
[κόπο.

ΚΟΡ. Μὰ δὲ σοῦ'δεσε τὰ χέρια μὲ σκοινένια βροχο-
[πλόκια;

ΔΙΟΝ. Ἔτσι κ' ἔχω τον ντροπιάσει, ποῦ θαρροῦσε
[πῶς μὲ δένει,

μὰ δὲ μ' ἀγγιξε καθόλου κ' ἔβασκε σὲ φαντασιές του.
Στὰ παχνιά κοντὰ ποῦ πῆγε φυλακὴ γιὰ νὰ μὲ βάλει,
βρῆκε ταῦρο κ' ἔδενέ τον, πόδια, γόνατα, μὲ βρόχους,
ξεφουσοῦσε ἀπ' τὸ θυμό του, κι ὅλος ἔσταζε δρωτάρι,
καὶ τὰ χεῖλια του δαγκοῦσε. Κ' ἐγὼ δίπλα του κα-
[θόμουν

— Ὁ Διόνυσος γυρνᾷ μὲς στὸ Παλάτι!

— Προσκυνᾶτε τον! — Τὸν προσκυνᾶμε!

— Εἶδατε, εἶδατε τὰ στηλοκέφαλα
ποῦ τὰ πέτρινα τοῦτα σκορπίσαν;
Μέσ' ἀπ' τὸ παλάτι ὁ Βάκχος κράζει!

ΔΙΟΝ. Ἄναψε τοῦ κερανοῦ τ' ἀστραπόφλογο
καὶ τοῦ Πενθέα τὸ σπίτι κατάκαψε!

ΧΟΡ. Ἄ, ἄ!

Τὴ φωτιὰ δὲν τήνε βλέπεις; Καὶ τὴ φλόγα
στ' ἅγιο μνημα τῆς Σεμέλης ὀλογύρα
δὲ θωρᾶς, ποῦ τ' ἀστροπέλεκο τοῦ Δία
τὸ βροντόριχτο ἔχει ἀφήσει, πῶς πηδάει;
Ρίξτε χάμου τὰ περίτρομα κορμιά,
χάμου ρίξτε τα, Μαινάδες! Στὸ παλάτι
ἔχει ὁ ἀφέντης μας χυμῆξει κι ἄνου - κάτου
ὁ Διόνυσος, ὁ γιὸς τοῦ Δία, τὸ φέρνει!

κ' ἤσυχος τότε κοιτοῦσα. Τότες εἶταν πού'ρθ' ὁ
[Βάκχος
κι ἀνατραντάξε τὸ σπίτι κι ἄναψε φωτιὰ στὸν τάφο
τῆς γεννήτρας του. Θαρρώντας πῶς καιγόνταν τὸ
[παλάτι,
δῶ κ' ἐκεῖ δρομοκοποῦσε καὶ νερὸ ἔκραζε νὰ φέρουν
καὶ μοχτούσαν ὅλοι οἱ δοῦλοι στὰ νερά — χαμένοι
[κόποι.

Μὰ κι αὐτὸν τὸ μόχτο ἀφήνει, πῶς τοῦ ξέφυγα θαρ-
[ρώντας,
τὸ σπαθὶ τὸ μαῦρο ἀρπάζει καὶ χυμᾷ στὸ σπίτι μέσα.
Τότε ὁ Βάκχος (ἀπεικάζω καὶ δική μου γνώμη λέω),
στὴν αὐλὴ φάντασμα στήνει. Χυμᾷ πάνω του, πηδάει,
καὶ τὸν διάφεγγο καρφώνει τὸν ἀγέρα, πῶς μὲ σφάζει.
Σ' αὐτὰ πάνου τότε κι ἄλλους ρημαγμούς τοῦ φέρνει
[ὁ Βάκχος:

Τὸ παλάτι τοῦ γκρεμίζει, ποῦ σωροβολιάστηκε ὅλο,
καὶ πικρὰ - πικρὰ τοῦ βγήκαν τὰ δεσμά μου. Κο-
[πιασμένος,
τὸ σπαθὶ του ἀφήνει τέλος. Μὲ θεὸ νὰ πολεμήσει
κόπησε, ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Ἄνεμπόδιστα καὶ δίχως
νὰ νοιαστῶ γιὰ τὸν Πενθέα, βγαίνω τότε καὶ σᾶς
[βρίσκω.

Μὰ θαρρῶ — βηματοκρότους ἀγρικῶ μὲς στὸ παλάτι —
πῶς κοπιάζει, ὅπου καὶ νά'ναι. Τί θὰ πεῖ, τάχα, γιὰ
[τοῦτα;
Θὰ ὑπομείνω τὸ θυμό του, ὄση ἡ μάνητά του νά'ναι.
Ἄ σοφὸς τὴν ὄργητά του χαλινεῦει σ' ἡμεράδα.

Βγαίνει ὁ Πενθέας ἀνάστατος

ΠΕΝΘΕΑΣ

Τί συφορά μου ! 'Ο ξένος μ'όχει φύγει,
ἀν και γερὰ δεμένος δῶ και λίγο.

"Ελα πάλι !

Νάτος ἐδῶ ! Μά τί 'ν' αὐτά ; Κ' ἐμπρός
νά σταθεῖς στὸ παλάτι μου πῶς βγῆκες ;

ΔΙΟΝ. "Ήσυχα στάσου κι ἄσε τὴν ὀργή σου.

ΠΕΝ. 'Απ' τὰ δεσμὰ πῶς βγῆκες κ' ἔξω ἐδιάβης;

ΔΙΟΝ. 'Θὰ μὲ λύσει' εἶπα 'κάποιος'. "Ἡ δὲν τ' ἄ-
[κουσες;

ΠΕΝ. Ποιός ; "Ὀλο και παράξενα μοῦ κραίνεις.

ΔΙΟΝ. Τὸ πλούσιο κλῆμα ἐκεῖνος πού ἀναδίνει.

(ΠΕΝ. Αὐτὸ πού τις γυναῖκες ξεφρενίζει ;)

ΔΙΟΝ. Στὴν καταφρόνησή σου ἡ δόξα Του εἶναι.

ΠΕΝ. "Ὀλοι οἱ πύργοι ὀλογύρα νὰ κλειστοῦνε !

ΔΙΟΝ. Γιατί ; Δὲ δρασκελοῦν οἱ Θεοὶ και κάστρα ;

ΠΕΝ. Σοφὸς ἐσύ, σοφός, ἔξω ὅπου πρέπει.

"Ερχεται ἓνας βοσκὸς

ΔΙΟΝ. 'Εκεῖ πού πρωτοπρέπει σοφὸς εἶμαι.

Μ' ἄκουσε πρῶτα ἐτοῦτος τί σοῦ κραίνει,

πού φέρνει ἀπ' τὸ βουνὸ κάποιον μαντάτο.

Και στέκω ἐγώ. Μὴ σκιαάζεσαι νὰ φύγω.

ΜΑΝΤΑΤΟΦΟΡΟΣ

Πενθέα, πού τὴ χώρα αὐτὴ ἀφεντεύεις,

φτάνω ἀπ' τὸν Κιθαιρώνα, ὅθε ποτὲ

χιονοβολὴ ἀσημόλαμπη δὲ λείπει.

ΠΕΝ. Και τί σπουδαῖο μαντάτο ἤρθες νὰ φέρεις ;

ΜΑΝ. Τίς μαινάδες ἀντίκρυσαν τίς βάρκες

πού τ' ἄσπρο τους ποδᾶρι ἀπὸ τὸν τόπο

ξακοντίσανε τοῦτο, σὰν κρουστήκαν,

κ' ἤρθαν νὰ πῶ κ' ἐσένα και τῆς πόλης,

βασιλιά, τί παράξενα, τί πάνου

κι ἀπὸ τὸ κάθε σάστισμα, ἔργα κάνουν.

Ν' ἀκούσω, ὡστόσο, ἀν λεύτερα μπορῶ

νὰ τὰ πῶ γιὰ τὴ γλώσσα νὰ μαζεύω.

Σκιαζόμαι, βασιλιά, τὸ ἀπότομό σου,

τὴν ἀψάδα σου ἐγώ, και τὸ πολὺ

βασιλικὸ τρομάζω φέρσιμό σου.

ΠΕΝ. Μίλα ! 'Απὸ μὲ δὲν ἔχεις νὰ φοβάσαι.

Μὲ τοὺς τίμιους δὲν εἶναι δὰ πού πρέπει

νὰ θυμῶναι κανένας. Μὰ ὅσο πιὸ

φοβερὰ γιὰ τίς βάρκες ἱστορήσεις,

τόσο και πιὸ βαριά τὸ δάσκαλό τους

σ' αὐτὲς τίς κακοτέχνες, θὰ παιδέψω !

ΜΑΝ. Τὰ κοπάδια πού βόσκαμε, γελάδια

και βόδια σκαρφαλώναν στ' ἀγριοτόπου

κιόλας τὰ βραχολίβαδα, ὥρα πού ὁ ἥλιος

τὴ γῆ, κεντροβολώντας, τὴ ζεσταίνει—

και νὰ, τρία θωρῶ γυναικοσμάρια.

Τοῦ ἐνὸς πρωτοστατοῦσε ἡ Αὐτονόη,

ἡ μάνα σου τοῦ δευτέρου ἡ 'Αγαύη,

και τ' ἄλλου τους ἡ 'Ἰνώ. Κοιμούνταν ὅλες

μὲ λυμένα ἀπ' τὸν κόπο τὰ κορμιά τους,

σὲ τούφα ἐλάτου ἀρμόζοντας τίς πλάτες,

σὲ δρυόφυλλα ἄλλες χάμου τὸ κεφάλι
σεμνὰ - σεμνὰ ἀκουμπώντας, κι ὄχι ἐκεῖνα
πού λαλεῖς, μὲ κρασί και μὲ φλογέρας
ἀχούς πῶς μεθυσμένες κυνηγοῦνε
μοναχὲς μὲς στὰ λόγια ἐρωταγάπες.

Μὰ ἡ μάνα σου στὴ μέση τῶν βακχῶν

πετιέται και χουγιάζει ἀπὸ τὸν ὕπνο

νὰ τυναχτοῦνε, σὰν τὰ στριφτοκέρατα

ξαγρίκησε τὰ βόδια νὰ μουγκρίζουν.

'Απ' τὰ μάτια τους ρίχνοντας ἐκεῖνες

τὸν ὀλόγλυκον ὕπνο ὀρθοπηδήξαν,

ἓνα θάμα νὰ πεῖς στὴ σεμνοτάξη,

νιές, μεσόκαιρες κι ἀπαντρες παρθένες.

Πρῶτα ρίξαν στοὺς ὤμους τὰ μαλλιά τους,

τ' ἀλαφοδέρματα, ὅσες τοὺς λυθήκαν

τὰ δεσίδια, ἀνασήκωναν και ζῶναν

γυροβολιὰ τὰ παραδὰλὰ τομάρια

μὲ φῖδια πού τὰ μάγουλα τοὺς γλείφαν.

"Ὅσες νιόγεννες εἶχαν, τὰ μωρὰ τους

παρατώντας, γιομάτα τὰ βυζὰ τους,

ζαρκάδια και λυκόπουλα κρατούσαν

στὸν κόρφο κι ἄσπρο γάλα τὰ ποτίζαν.

Στεφάνια στὰ κεφάλια τους φορέσαν

ἀπὸ κισσὸ και δρῦ κι ἀνθοσμιλάκι.

Χτυπᾶ τὸ βράχο μιά τους μὲ τὸ θύρσο

και ξεπηδᾷ νερὸ δροσινεμένο·

ἄλλη βαρᾶ τὴ γῆς μὲ τ' ἀγιοράβδι

κ' εὐθύς κρασοπηγὴ ὁ θεὸς ἀνοίγει·

τὸ πῖσμα αὐτὲς πού τ' ἄσπρο λαχταρούσαν

τὴ γῆ μὲ τ' ἀκροδάχτυλα σκαλίζαν

και νὰ ποτάμια γάλα· κι ἀπ' τοὺς θύρσους

τοὺς κίσσινους γλυκόσταζε τὸ μέλι.

"Αἰ, πού ἀν εἶσουν ἐκεῖ και τὰ θωροῦσες,

τοῦ θεοῦ πού γλωσσεύεις θὰ δεόσουν!..

Γελαδάρηδες πιὰ και προβατάδες

συναγμένοι ἐμεῖς, στήσαμε τὰ λόγια,

νὰ δοῦμε τί θὰ γίνει· γιατί, ἀλήθεια,

τρανὰ και θαμαστά 'ναι τὰ ἔργατά τους.

Κ' ἓνας, στὴ γλώσσα ἀκόνι, συχνοσοῦρτης

στὸ κάστρο, τοῦτον ἔριξε τὸ λόγο :

"Μπρὲ σεῖς, πού στ' ἀγιοτόπια τῶν βουνῶν

κονεύετε, δὲν πᾶμε, τὴν 'Αγαύη,

τὴ μάνα τοῦ Πενθέα, μὲς' ἀπ' τίς ζούρλιες

τίς βακχικὲς νὰ πιάσουμε, χατήρι

τοῦ βασιλιά νὰ κάνουμε τοῦ ἀφέντη ;"

Καλὰ κ' ἐμεῖς λογιάσαμε πῶς τό'πε

και μέσα στὰ χαμόκλαδα κρυμμένοι

τοὺς στήσαμε καρτέρι. Και σὰν ἤρθε

ἡ ὥρα, νὰ, σαλεύανε τοὺς θύρσους,

τὸ θεοκρούσιμο ἄρχιζε, κι ἀντάμα

τὸ γιὸ τοῦ Δία, "ὦ 'Ιακχε!", μ' ἓνα στόμα

τὸ Βροντερόβουο κράζανε· ἀκρησάκη

και τὸ βουνὸ κρουγόντανε μαζί τους

και τὰ θεριά, και τίποτα στὸ δρόμο

πού δρομίζαν ἀσάλευτο δὲν εἶταν !

Δρομίζοντας ἡ 'Αγαύη, ἀπὸ κοντὰ μου

διαβαίνει· ξεπηδῶ γιὰ νὰ τὴν πιάσω

παρατώντας τὰ σύθαμνα πού κρύβαν

τὸ κορμί μου· κ' ἐκεῖνη φωνὴ σέρνει :

“Γοργές μου λαγωνίκες! Τί ’ν’ ἐτοῦτοι ;
Τοῦ κυνήγου μᾶς πήραν! Ἄκλουθᾶτε
μὲ τοὺς θύρσους σας γι’ ἄρματα στὰ χέρια!”
Δρόμο ἐμεῖς, δρόμο τότε, κι ἀπ’ τὶς βάκχες
γλυτώσαμε, πὺ ἀλλιῶς θὰ μᾶς σπαράζαν.
Κ’ ἐκεῖνες, στὰ γελᾶδια πὺ βοσκούσαν,
μὲ ξαρμάτωτο πέσανε τὸ χέρι,
κ’ ἐκεῖ νὰ δεῖς! Ἡ μιὰ μικρογελάδα
στὰ δυό της καλομάσταρη βαστοῦσε,
παρέκει ἄλλες τετάρτιαζαν δαμάλες,
καὶ πλευριὰ καὶ σκιστόνυχα ποδάρια
πετούσαν πάνου - κάτου’ ἀπὸ τὰ ἐλάτια
κομμάτια κρεμασμένα αἵματοστάζαν.
Θεριακωμένοι ταῦροι πὺ ὁ θυμὸς
τοὺς ἀνάβε τὸ κέρατο, στὸ χῶμα
κουτρουβαλούσαν, μύρια καθὼς χέρια
κοπελίσια τοὺς σέρνανε· κ’ οἱ σάρκες
πὺ γοργὰ κομματιάζονταν, παρ’ ὅσο,
βασιλιά, τὰ ματόκλαδα νὰ κλείσεις.

Ἄπ’ τὴ φόρα πετούμενες ἐδῶθε
σάν πουλιά, δρόμο παίρνουν γιὰ τοὺς κάμπους
στὰ χαμηλὰ πὺ, δίπλα στὸ ποτάμι
τοῦ Ἄσωποῦ, τὸ γλυκόκαρπο ἀναδίνουν
τ’ ἀστάχι τὸ Ἰθθαίικο· καὶ χυμοῦνε
στὶς Ἰσιές κ’ Ἐρυθρὲς (τὶς χωροπούλες
στοῦ Κιθαιρώνα χάμου τ’ ἀκροτόπια),
σάν ὄχτροι πέφτουν μέσα κι ἄνου - κάτου
τὶς κουρσεύουν· ἀρπάζαν ἀπ’ τὰ σπίτια
παιδιά· κι ὅ,τι στοὺς ὤμους τοὺς φορτώναν
δεσίδι δὲν τὸ κράταγε, κι ὡστόσο
δὲν τοὺς ἔπεφτε τίποτα, μπακίρι
γιὰ σίδερο, στῆς μαύρης γῆς τὸ χῶμα.
Φωτιές γλωσσανεμίζαν στὰ μαλλιά τους,
χωρὶς καὶ νὰ τὶς καῖνε! Μὰ κ’ οἱ ντόπιοι,
ληστεμένοι ἀπ’ τὶς βάκχες, τ’ ἄρματά τους
ν’ ἀντιπράξουν ἀρπάζανε, καὶ τότες
νὰ φοβηθεῖ τὸ μάτι, βασιλιά μας!
Τῶν ἀντρῶν δὲν τὶς μάτωνε ριχτᾶρι
λογχωτὸ, μὰ τινάζοντας τοὺς θύρσους
τοὺς λαβῶναν ἐκεῖνες, κι ἀπ’ τὶς πλάτες
τοὺς βαρούσαν πὺ φεύγανε, γυναῖκες
τοὺς ἄντρες, ὄχι δίχως (ἄς τὸ λέμε)
βοήθεια θεοτική! Κι ἀπὲ ξωπίσω
τραβούσαν, ὅθε πρῶτα ξεκινήσαν,
ἐκεῖ πὺ τὰ ἀναβρύσματα ἀπ’ τὸ χῶμα
ξανέβασε ὁ θεὸς γιὰ πινομίς τους.
Νιφτήκαν ἀπ’ τὰ γαίματα, τὶς στάλες
τοὺς γλείψαν ἀπ’ τὰ μάγουλα τὰ φίδια.

Τὸ θεὸ τοῦτον, ὅποιος νά’ναι, ἀφέντη,
δέξου τότε στήν πόλη! Εἶναι καὶ στ’ ἄλλα
τρανός, κ’ ἐκεῖνο λένε, ὅπως ἀκούω,
πὼς τὸ κλῆμα, θεράπιο γιὰ τὶς λύπες,
τῶν ἀνθρώπων ἐχάρισε· καὶ δίχως
τὸ κρασί, δὲν ὑπάρχει οὐδ’ Ἀφροδίτη
κι οὐδ’ ἄλλη γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἀναγάλλια.

ΚΟΡ. Λόγια μ’ ἀγέρα λεύτερο εἶναι φόβος
μπροστὰ στὸ βασιλιά νὰ ξεστομίσω,
μὰ θὰ μιλήσω : Κανενὸς θεοῦ
παρκατάου ὁ Διόνυσος δὲ στέκει.

ΠΕΝ. Τώρα τὸ ξεχαλίνωμα σιμὰ μὰς
ἀνάβει τῶν βακχῶν σάν πυρκαγιά,
βαρὺς ψόγος στὰ μάτια τῶν Ἑλλήνων.
Καιρὸς γιὰ κοντοκράτημα δὲν εἶναι.
— Τράβα σύ γιὰ τὶς Πύλες τὶς Ἡλέκτρες
καὶ πὲς νὰ μαζωχτοῦν οἱ ἀσπιδοφόροι,
τῶν γοργῶν τῶν ἀτιῶν οἱ καβαλάρηδες,
ὅσοι τὰ μικροσκούταρα κρατοῦνε
κι ὅσοι τὴ δοξαρόκορδα τραβοῦνε,
νὰ συναχτοῦν ἐδῶ, κατὰ τὶς βάκχες
νὰ κινήσουμε ἀσκέρι! Παραεῖναι
νὰ πάθω ὅ,τι παθαίνω ἀπὸ γυναῖκες!

ΔΙΟΝ. Δὲ δίνεις προσοχή, Πενθέα, στὰ λόγια
πὺ σοῦ κραίνω· μὰ κι ἂν κακοπαθαίνω,
σ’ ὀρμηνεύω, μὴ τ’ ἄρματα σηκώσεις
ἐνάντια τοῦ θεοῦ, μὰ νὰ εἰρηνέψεις.
Ἄπ’ τὰ βουνά, πὺ ἀγιάζουν οἱ φωνὲς
οἱ μανικὲς, τὶς βάκχες νὰ Τοῦ διώξεις
ὁ Βροντερόβουος δὲν θὰ τὸ ὑπομείνει!

ΠΕΝ. Παράτα τὶς ὀρμήνιες. Κι ἀφοῦ βγῆκες
ἀπ’ τὰ δεσμά, φχαριστημένος νὰ ’σαι.
Ἄλλιῶς σὲ παιδεμὸ ξανὰ σὲ ρίχνω!

ΔΙΟΝ. Θὰ Τοῦ θυσίαζα πιότερο, παρὰ
θεοῦ, θνητὸς ἐγώ, ν’ ἀψοθυμώνω
καὶ μυτερόκαρφα, ἔτσι, νὰ λαχτιζῶ.

ΠΕΝ. Θὰ θυσιάσω, ναί, μὰ μὲ γυναῖκες
σφαγάρια, ὅπως τ’ ἀξίζου, στὰ φαράγγια
τοῦ Κιθαιρώνα ἀπλόχερη θυσία!

ΔΙΟΝ. Στὰ πόδια θὰ τὸ βάλετε ὅλοι, κ’ εἶναι
ντροπὴ βακχῶνε θύρσοι τοῦ κυνήγου
νὰ πάρουνε χαλκόπλαστες ἀσπίδες.

ΠΕΝ. Μὲ ξένο ἀνοικονόμητο ἔχω μπλέξει.
Παθαίνει, κάνει — αὐτὸς ὅλο μιλάει!

ΔΙΟΝ. Ἀκόμα, ὦ σύ, μπορεῖς νὰ τὰ βολέψεις.

ΠΕΝ. Τί κάνοντας; Στὶς δοῦλες μου τὸ δοῦλο;

ΔΙΟΝ. Χωρὶς ὄπλα ἐγὼ φέρνω τὶς γυναῖκες.

ΠΕΝ. Παγίδα αὐτὸ ’ναι τώρα πὺ μοῦ στήνεις.

ΔΙΟΝ. Πὺ θέλω νὰ σὲ σώσω μὲ τὶς τέχνες μου;

ΠΕΝ. Τὰ σιάξατε, γιὰ πάντα νὰ βακχεύετε.

ΔΙΟΝ. Μὲ τὸ θεό, ναί, τό’χω συμφωνήσει.

ΠΕΝ. Φέρτε μου τ’ ἄρματά μου! Κ’ ἐσὺ σώπα!

ΔΙΟΝ. Ξέρεις τί λέω; Τὸ θέλεις στὸ βουνὸ
τὶς βάκχες νὰ τὶς δεῖς συγκαθισμένες;

ΠΕΝ. ὦ, μάλαμα ὅσο πεῖς γιὰ δαῦτο δίνω.

ΔΙΟΝ. Καὶ σὲ τέτοιο καημὸ γιὰτὶ ἔχεις πέσει;

ΠΕΝ. Νὰ τὶς δῶ μεθυσμένες — πικρὸ, ἀλήθεια...

ΔΙΟΝ. Καὶ μὲ χαρὰ θὰ δεῖς πικρὸ ὅ,τι σοῦ’ναι;

ΠΕΝ. Ναί, κρυφὰ καθιστὸς κάτου ἀπ’ τὰ ἐλάτια...

ΔΙΟΝ. Μὰ καὶ κρυφὰ νὰ πᾶς, αὐτὲς θὰ σ’ εὔρουν.

ΠΕΝ. Φανερά τότε πάω! Καὶ καλὰ τό’πες!

ΔΙΟΝ. Θὰ τὸν πάρεις τὸ δρόμο; Νὰ σὲ πάω;

ΠΕΝ. Μονομιᾶς! Γιὰ κάθε ἄργητα φρυάζω.

ΔΙΟΝ. Λινὸ γυναικοφόρεμα ἔτσι ντύσου.

ΠΕΝ. Τί; Ἄπ' ἄντρας θά γυρίσω σέ γυναίκα;
ΔΙΟ. Μή σέ σκοτώσουν, ἄντρα ἐκεῖ ἂν σέ δοῦνε.
ΠΕΝ. Σωστὰ τὸ λές! Σοφὸ σέ βρίσκω σ' ὄλα!
ΔΙΟ. Σ' αὐτὰ ὁ Διόνυσος γνώστη μ' ἔχει κάμει.
ΠΕΝ. Τὴν ὀρμήνια σέ πράξη πῶς θά βάλω;
ΔΙΟ. Ἐγὼ μέσα θά μπῶ καὶ θά σέ ντύσω.
ΠΕΝ. Τί στολή; Θηλυκιά; Ντροπή μου τό'χα!
ΔΙΟ. Καημὸ νὰ δεῖς τίς βάκχες πιά δὲν ἔχεις;
ΠΕΝ. Καὶ τί γυναικοστόλι θά μοῦ βάλεις;
ΔΙΟ. Μακρουλά μαλλιά πρῶτα στὸ κεφάλι.
ΠΕΝ. Τοῦ στολισμοῦ ποῖο θά'ναι τ' ἄλλο μέρος;
ΔΙΟ. Μακρὺ φουστάνι' στὰ μαλλιά κορδέλα.
ΠΕΝ. Σ' αὐτὰ θά πανωβάλεις τίποτ' ἄλλο;
ΔΙΟ. Θύρσο καὶ πᾶρδαλὸ λαφοτομάρι.
ΠΕΝ. Στολή γυναίκεια δὲν μπορῶ νὰ βάλω.
ΔΙΟ. Χτυπήσου μὲ τίς βάκχες κ' αἷμα χύσε.
ΠΕΝ. Σωστά! Πρῶτα κατάσκοπος νὰ πάω.
ΔΙΟ. Παρὰ νὰ κυνηγᾶς πάθια μὲ πάθια!
ΠΕΝ. Κι ἀθώρητος τὴν πόλη πῶς διαβαίνω;
ΔΙΟ. Ἄπ' ἄδειους δρόμους πᾶμε. Ἐγὼ ὀδηγᾶω.

ΠΕΝ. Ὅ,τι γίνε! Περίγελο μονάχα
τῶν βακχῶν νὰ μὴν εἶμαι! Πᾶμε μέσα
κ' ἐκεῖ θά καταστρώσω τί θά κάμω.

ΔΙΟ. Ἔτσι! Κ' ἐγὼ κοντά σου, ὅ,τι διαλέξεις.

ΠΕΝ. Πάω! Κ' ἦ μὲ τὸ σπαθὶ τραβῶ στὸ χέρι,
ἦ κάνω ὅπως λογιάζεις κι ὀρμηνεύεις.

Ὁ Πενθέας τραβᾷ γιὰ τὸ Παλάτι

ΔΙΟ. Διχτυάζεται, γυναῖκες! Πάει στίς βάκχες
κ' ἐκεῖ μὲ τὸ χαμὸ του τὰ πληρώνει!
— Διόνυσε, δουλειὰ δική σου τώρα.
Δὲν εἶσαι καὶ μακριά: Ἄς ξεδικηθοῦμε!
Καὶ πρῶτα ἀπὸ τὰ σύγκαλά του βγάλ' τον,
ἀπανάλαφρη τρέλα χύνοντάς του.
Ὅσο εἶναι στὰ καλά του, γυναικίσια
στολή δὲ θά θελήσει νὰ φορέσει'
μ' ἂν ὁ νοῦς του σαλέψει, θά τὴ βάλει.
Παραποθῶ νὰ γίνε περιγέλιο
τῶν Θηβαίων, καθὼς μέσ' ἀπ' τοῦ κάστρου
θά περνᾷ γυναικόμορφος τοὺς δρόμους,
ὅπου θέριεψε πρῶτα στίς φοβέρες!
Μὰ πάω, τὸ στολισμὸ νὰ τοῦ φορέσω
πού θά πάρει στὸν Ἄδη, ἀπὸ τὰ χέρια
τῆς ἴδιας του τῆς μάνας σκοτωμένος.
Τὸν Διόνυσο τοῦ Δία θά μάθει τότε,
θεὸν ἀληθινὸ, πού μεγαλότρομος
εἶν' ὅσο καὶ γλυκὸς γιὰ τοὺς ἀνθρώπους!

Μπαίνει στὸ Παλάτι

ΧΟΡΟΣ

στρ.

Ἄχ, θά'ρθει καιρὸς κάποτε
πού σ' ὀλονύχτιους χοροὺς
κρουσμένη τὸ ποδᾶρι μου θά βάλω τὸ λευκὸ μου,
στὸ δροσερὸ ἀναρίχνοντα
ἀγέρα τὸ λαიმὸ μου;

Σὰ λαφοπούλα ἀπάλαφρα
πού παίζει μέσα στις χαρές
τοῦ λιβαδιοῦ τις πράσινες, τὸ φοβερὸ κυνήγι
ἀπ' τὸ καρτέρι ἀπόμακρα
καὶ πάνου ἀπ' τὰ καλόπλεχτα
τὰ δίχτυα σὰν ξεφύγει,
ἐνῶ χουγιάζει ὁ κυνηγὸς
καὶ τὰ σκυλιὰ σ' ἀπίδρομο γοργὸ παρακινάει·
μοχτώντας σ' ἀνεμόποδα δρομίσματα, σὲ σιάδι
τῆς ποταμιᾶς πηδάει,
τὴν ἐρημιὰ χαϊράμενη
καὶ τὰ κλαριά π' ὀλόγυρα
τὸ δάσος τὸ βαθύσκιωτο
πυκνοβλαστοβολάει.

Τί ναι ἡ σοφία; Κι ἀπ' τῶν Θεῶν τὰ δῶρα τί τὸ κάλλιο
στ' ἀνθρώπου εἶναι τὴ γνώση,
παρὰ τὸ χέρι ἀπ' τῶν ὀχτρῶν ἀπάνου τὸ κεφάλι
— τ' ὄμορφο πάντα κι ἀκριβό! —
νικητικὰ ν' ἀπλώσει;

ἀντιστρ.

Ἄργα παίρνει τὸ δρόμο της,
σίγουρα ὥστόσο, τῶν Θεῶν
ἡ δύναμη, κι ἀπ' τοὺς θνητοὺς παιδεύει ὅσους τιμοῦνε
τ' ἀνέμυαλο γινάτωμα
καὶ δὲ δοξολογοῦνε
μὲς στὰ τρελά κι ἀπότερλα
στοχάσματά των τοὺς Θεοῦς.
Μὰ ἐκεῖνοι ξέρουν τεχνικὰ τ' ἀργόπορο τ' ἀχνάρι
τοῦ Χρόνου ν' ἀποκρύβουνε

Ἀπὸ τὸ Παλάτι βγαίνει ὁ Διώνσος

ΔΙΟΝΥΣΟΣ

Πενθέα, πὺ παθαίνεσαι νὰ δεῖς
ὅ,τι νὰ δεῖς δὲν πρέπει, καὶ πὺ βιάση,
σ' ὅ,τι βιάση δὲ θέλει, παραδείχνεις,
ἔβγα μπρὸς στὸ παλάτι νὰ σὲ δῶ
ντυμένονε σὰ βάκχα, κοιταχτὴ
τῆς μάνας σου κρυφὲ καὶ τοῦ σμαριοῦ της.

Βγαίνει ὁ Πενθέας ντυμένος σὰ βάκχα,
κρατώντας θύρσο καὶ περπατώντας σὰν
ἄλλοπαρμένος.

Μὲ Καδμοκόρη, ἀλήθεια, εἶσαι πανόμοιος!

ΠΕΝΘΕΑΣ

Δυὸ γήλιους, θαρρῶ, βλέπω καὶ διπλὴ
τὴ Θήβα μὲ τὸ ἐφτάπυλο τὸ κάστρο·
καὶ ταῦρο μπροστολάτη μου θαρῶ σε
καὶ κέρατα σοῦ βγήκαν στὸ κεφάλι.
Πῶς; Ζωντανὸ μὴν εἴσουνα καὶ πρῶτα;
Μιὰ φορά, ταῦρος εἶσαι τώρα σ' ὅλα.

ΔΙΟ. Ὁ θεός, πὺ καλόγνωμος δὲν εἶταν
προτοῦ, μὰς συνοδεύει φιλιωμένος.
Ὅ,τι εἶναι νὰ θαρῶς, τώρα τὸ βλέπεις.

ΠΕΝ. Πῶς φαίνομαι; Δὲ μοιάζω τῆς Ἰνώς
ἢ τῆς μάνας μου Ἀγαύης στὸ σουλούπι;

ΔΙΟ. Βλέποντάς σε θαρρῶ πῶς βλέπω ἐκεῖνες.
Μ' ἀπ' τὴ θέση της βγήκε αὐτὴ ἢ πλεξοῦδα·
μὲ τὴν κορδέλα ἀλλιῶς τὴν εἶχα πιάσει.

καὶ κυνηγώντας πιάνουνε
τὸν ἄσβεο σφαγάρη.

Ἄπάνου ἀπ' ὅσα ἡ τάξη μας παραδομένα ὀρίζει,
ποτὲ δὲν πρέπει ὁ στοχασμὸς ν' ἀποδιαβεῖ κ' ἡ πράξη.
Ἡ πίστη δὲ βαραίνει
τὸ θεῖο (ὅποιο νά ναι) δύναμη
πῶς ἔχει, κι ὅ,τι δέχτηκε
συνήθεια μακροκαιρινή,
πῶς ἀπ' τὴ φύση βγαίνει.

Τί ναι ἡ σοφία; Κι ἀπ' τῶν Θεῶν τὰ δῶρα τί τὸ κάλλιο
στ' ἀνθρώπου εἶναι τὴ γνώση,
παρὰ τὸ χέρι ἀπ' τῶν ὀχτρῶν ἀπάνου τὸ κεφάλι
— τ' ὄμορφο πάντα κι ἀκριβό! —
νικητικὰ ν' ἀπλώσει;

ἐπωδός

Καλότυχος πὺ ξέφυγε τῆς θάλασσας φουρτούνα
κι ἀραξοβόλι βρήκε,
καλότυχος πὺ μόχτησε
κι ἀπὸ τοὺς μόχτους βγήκε.
Στὸ πλοῦτος καὶ στὴ δύναμη μὲ πολλοὺς δρόμους ἄλλοι
τοὺς ἄλλους ξεπερνοῦνε.
Ἄριφνητοι κι ἀριφνητες
ἐλπίδες κυνηγοῦνε.
Ἄλλες τοὺς βγαίνουν σ' εὐτυχία κι ἄλλες σκορποῦν
[καὶ σβύνουν.
Μὰ ἐκείνους μακαρίζω ἐγὼ
τὴν καθεμιὰ πὺ μέρα τοὺς
εὐτυχισμένα κλείνουνε.

ΠΕΝ. Καθὼς βακχοκοποῦσα μὲς στὸ σπίτι
τὴν ξεσάλεψα σειώντας τὴν μπρὸς-πίσω.

ΔΙΟ. Μὰ ἐγὼ, πὺ νὰ σὲ νοιάζομαι κοιτάζω,
θὰ τὴ σιάξω. Γιὰ σήκω τὸ κεφάλι.

ΠΕΝ. Νά! Σιάξε τη! Τ' ἀφήνω ὅλα σ' ἐσένα.

ΔΙΟ. Κ' ἡ ζώνη σου ξεσφίχτηκε, κ' οἱ δίπλες
στρωτὰ δὲν καλοπέφτουν στὰ στραγάλια.

ΠΕΝ. Στὸ δεξί, θαρρῶ, ναί· μ' ἀπὸ τὴν ἄλλη
δὲς πῶς ὄμορφα στρώνουν ὡς τὴν ἄκρη.

ΔΙΟ. Ὁ πιὸ καλὸς σου φίλος, θὰ πεῖς, εἶμαι,
ἂν σεμνὲς δεῖς ἀπάντεχα τις βάκχες.

ΠΕΝ. Στὸ δεξὶ χέρι παίρνοντας τὸ θύρσο
θὰ μοιάζω πιὸ μὲ βάκχισσα, ἢ μὲ τ' ἄλλο;

ΔΙΟ. Στὸ δεξί, τὸ δεξὶ κινώντας πόδι.
Τί καλὰ πὺ μυαλά χεις τώρα ἀλλάξει!

ΠΕΝ. Βουνό, φαραγγολάγγαδα καὶ βάκχες
θὰ μπορούσα στοὺς ὤμους νὰ σηκῶσω;

ΔΙΟ. Ἄν τόθελες! Σωστὰ δὲν εἶχες πρῶτα
τὰ μυαλά. Τώρα τάχεις ὅπως πρέπει.

ΠΕΝ. Μὲ λιστούς τὸ βουνὸ νὰ ξεριζῶσω
ἢ κάλλιο μὲ τὸν ὄμο καὶ τὰ μπράτσα;

ΔΙΟ. Τῶν Νυμφῶν τ' ἀγιοτόπια καὶ τὰ μέρη

πού ὁ Πάνας σουραυλίζει, μὴ χαλάσεις!

ΠΕΝ. Σωστά! Οἱ παληκαριές μὲ τις γυναῖκες
νὰ λείπουν! Θὰ κρυφτῶ μέσα στὰ πεῦκα.

ΔΙΟ. Σὲ κρύψιμο γραφτό σου θὰ κρυφτεῖς,
δολερὸς τῶν βακχῶν κρυφοκοιτάχτης.

ΠΕΝ. Στῆς ἐρωτιᾶς τὰ βρόγια τυλιγμένες
σάν πουλιά μὲς στὰ θάμνα θὰ τις πιάσω.

ΔΙΟ. Μὰ ἴσα-ἴσα αὐτὸ πᾶς γιὰ νὰ βιγλίσεις.
καὶ τις πιάνεις, ἂν δὲ σὲ πιάσουν πρῶτα.

ΠΕΝ. Καταμεσίς τῆς Θήβας πέρασέ με!
Τολμώντας το, ἄντρας εἶμαι ἐγὼ μονάχα.

ΔΙΟ. Μόνο ἐσύ γιὰ τὴν πόλη αὐτὴ κοπιάζεις.
Γι' αὐτὸ κι ἀγωνισμοὶ σὲ καρτεροῦνε,
τοῦ ριζικοῦ σου πού εἶναι! Ἀκλούθα τώρα.

Φεύγουν μαζί γιὰ τὸ βουνὸ μ' ἕναν Ἀκόλουθο τοῦ Πενθέα.

ΧΟΡΟΣ

στο.

Ἐμπρός, σκύλες σεῖς γοργές τῆς Λυσομάνιας,
στο βουνὸ ὅπου οἱ Καδμοκόρες τ' ἀγιοσμᾶρι
συμμαζεῦουν, καὶ κεντρίστε τες νὰ πέσουν
στῶν μαινάδων τὸν κατάσκοπο πού πάει
γυναϊκόμοιαστα ντυμένος — τὸν λυσσάρη.
Πρώτη ἢ μάνα του, ἀπὸ βράχο ὀρθοκομμένο
γιὰ ἀπὸ κώχη νὰ βιγλᾷ, θὰ τὸν ματιάσει
καὶ στὶς ἄλλες τις μαινάδες θὰ χουγιάζει:
"Ποιὸς αὐτὸς πού τις Καδμεῖες ἔχει φτάσει
τις βουνόδρομες μαινάδες νὰ ξεψάξει,
στο βουνὸ μας, στο βουνὸ μας; Ποιὰ τὸν ἔχει
γεννημένο; Δὲν μπορεῖ νὰ βγῆκε ἀπὸ αἷμα
γυναϊκῶν! Λιόντισσας εἶναι ἢ τῶν Γοργόνων
τῆς Λιβύας αὐτὸς γέννημα καὶ θρέμμα!"

Ἦ Δικιοσύνη, φανερὴ ξεπρόβαλε μὲ τὸ σπαθὶ
στο χέρι, καὶ τρυπώντας του πέρα γιὰ πέρα τὸ λαϊμό,

Ἐγὼ ὡς ἐκεῖ στὰ σίγουρα σὲ πάω
κι ἄλλος σὲ παίρνει ἐκεῖθε. *ΠΕΝ.* Ἢ πού μ' ἐγέννα!

ΔΙΟ. Μυριοζήλευτο σ' ὅλους! *ΠΕΝ.* Γι' αὐτὸ πάω!

ΔΙΟ. Στὰ χέρια θὰ σὲ φέρουν! *ΠΕΝ.* Μὲ λιγώνεις!

ΔΙΟ. Στῆς μάνας σου τὰ χέρια! *ΠΕΝ.* ὦ λαμπρο-
[δόξεις!

ΔΙΟ. Τέτοιες δόξεις! *ΠΕΝ.* Καθὼς τὸ παραξίζω!

ΔΙΟ. Τρομερὸς εἶσαι, ἀλήθεια, τρομερός,
καὶ τρομερὰ ὅσα πᾶς νὰ δοκιμάσεις.

Τὰ χέρια ἀπλώστε, Ἀγαυὴ κι ἀδερφές της,
θυγατέρες τοῦ Κάδμου! Σὲ τρανὸ
φέρνω ἀγώνα τὸ νιό' καὶ νικητὲς
ἐγὼ κι ὁ Βροντερόβουος θὰ βγοῦμε.

Ἢ περίσταση τ' ἄλλα θὰ τὰ δείξει.

τὸν ἄθεο, τὸν ἄνομο, τὸν ἄδικο τὸ γιὸ
τοῦ Ἐχίονα σκότωσέ τονε πού ριζοβλάστησε ἀπ' τῆ γῆ!

ἀντιστο.

Ἄδικόγνωμα καὶ μ' ἄνομη ὄρηγτά του
τὰ μυστήρια σου ἂν κανεῖς νὰ πολεμήσει
πάει, Βάκχε, καὶ τῆς μάνας σου — ὠχου φρένα
πού τοῦ δέρνει τὸ μυαλὸ καὶ τὴν καρδιά του! —
καὶ τ' ἀνίκητα μὲ ζόρι νὰ νικήσει,
τὸ φρονιμεμά του ὁ θάνατος τὸ φέρνει.
Σὰ θνητὸς δέχου ὅσα πᾶνε τῶν Θεῶν
κ' ἔτσι ἀπίκραντη θὰ χაίρεσαι τῆ ζήση.
Τῆ σοφία δὲ ζηλεύω τῶν σοφῶν!
Ἐχω γῶ — ὦ χαρά! — κυνήγι σ' ἄλλα στήσει
καὶ τρανὰ καὶ φανερά καὶ τιμημένα:
Εὐλαβόγνωμα τῆ ζήση μου ν' ἀγιάζω
κι ἀλαργεύοντας τις ἄδικες συνήθειες
ἀπὸ μένα, τοὺς Θεοὺς νὰ τοὺς δοξάζω!

Ἦ Δικιοσύνη, φανερὴ ξεπρόβαλε μὲ τὸ σπαθὶ
στὸ χέρι, καὶ τρυπώντας του πέρα γιὰ πέρα τὸ λαίμω,
τὸν ἄθεο, τὸν ἄνομο, τὸν ἄδικο τὸ γιὸ
τοῦ Ἐχίονα σκότωσέ τονε πού ριζοβλάστησε ἀπ' τὴ γῆ!

ἐπωδὸς

Ἦσάν ταῦρος φανερώσου
στὴ θωριά, δρακοντοφίδι

Μπαίνει ὁ Ὑπηρέτης (Μωτατοφόρος β') πού ἀκολούθησε τὸν Πενθέα

ΜΑΝΤΑΤΟΦΟΡΟΣ

Ἦ πού πρῶτα ἀκουγόνταν ἡ εὐτυχία σου
στὴν Ἑλλάδα, παλάτι ἐσὺ τοῦ γέρου
τῆς Σιδώνας, τὴ φύτρα πού εἶχε σπείρει
στὴ γῆ τοῦ Δρακοντόφιδου, γιὰ σένα,
κι ἄς εἶμαι δούλος, πῶς βαριοστενάζω!

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

Τί τρέχει; Ἄπὸ τίς βάκχες νέα φέρνεις;

ΜΑΝ. Πάει ὁ Πενθέας, ὁ γιὸς τοῦ Ἐχίονα πάει!

ΚΟΡ. Ἀφέντη Βροντερόβουε, τρανὸς θεὸς ἐφάνης!

ΜΑΝ. Πῶς τό'πες; Τί ξεστόμισες; Στὰ πάθια
τοῦ ἀφέντη μου χαρά, κυρά μου, παίρνεις;

ΚΟΡ. Ξένη, σὲ βάρβαρους σκοποὺς βακχοτραγούδι
στρώνω,
γιατὶ ἄλλο κάτου ἀπ' τῶν δεσμῶν τὸ φόβο δὲ ζαρῶν!

ΜΑΝ. Θαρρεῖς νὰ λείψαν οἱ ἄντρες ἀπ' τὴ Θήβα
(κ' εἶν' ἀνήμπορη πιά νὰ σὲ παιδέψει;)

ΚΟΡ. Ὁ Διόνυσος, ὁ Διόνυσος γιὰ μένα βασιλεύει
κ' ἐκεῖνος κι ὄχι ἡ Θήβα σου ἀπάνου μου ἀφεντεύει.

ΜΑΝ. Συγχωρετά σου αὐτά: ν' ἀναγαλλιάζεις
ὅμως σὲ συφορές, ἀνάξιο τό'χω.

ΚΟΡ. Γιὰ λέγε μου, γιὰ ἰστορία μου μὲ ποιὸν πῆγε
χαμό του,
ἄδικος π' ὄλο τ' ἄδικο γεννοῦσε τὸ μυαλό του.

ΜΑΝ. Τὰ χωριά τοῦ Θηβότοπου περνώντας
καὶ τοῦ Ἀσωποῦ τὸ ρέμα, στ' ἀγριοτόπια
τοῦ Κιθαιρώνα μπήκαμε, ὁ Πενθέας
κ' ἐγώ, πού τὸν ἀφέντη ἀκολουθοῦσα,
κι ὁ ξένος, ὀδηγὸς στὸ πανηγύρι.
Καὶ πρῶτα σ' ὀλοπράσινο λογγάρι
καθίζουμε προσέχοντας μὴ λάχει
κι ἀκουστεῖ γιὰ μιλιὰ γιὰ πάτημά μας,
νὰ θωρᾶμε, χωρὶς νὰ μᾶς θωρᾶνε.
Παρέκει ρεματιὰ γκρεμοκλεισμένη,
μὲ νερά κι ὀλοσύσκιωτη ἀπὸ πεῦκα,

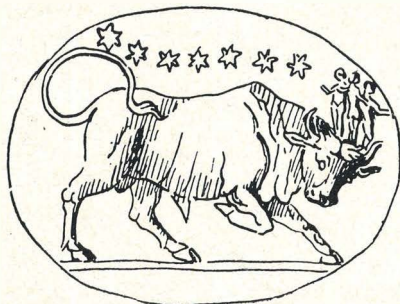
πολυκέφαλο, ἢ λιοντάρι
πού φλογολαμποκοπάει.

Ἔλα Βάκχε, στῶν βακχῶν τὸν κυνηγάρη,
μὲ γελούμενο τὸ θῶρι,
ρίξ' τὸ βρόχι τοῦ θανάτου,
τὸ κοπάδι σάν τὸν πάρει
τῶν μαινάδων ἀπὸ κάτου!

κ' οἱ μαινάδες ἐκεῖ ἔταν καθισμένες,
δωσμένες σὲ χαρούμενα ἔργατα. Ἄλλες
τὸ φουντωτό τους θύρσο, πού ὁ κισσὸς
τοῦ ἔχε πέσει, ξανά τὸν στεφανῶναν,
κι ἄλλες, σὰ φοραδοῦλες ξεζεμένες
τὰ πλουμιστὰ ζυγά τους, βακχικὰ
τραγούδια ἢ μιὰ στὴν ἄλλη ἀντιφωνοῦσαν.
Μὰ ὁ δόλιος ὁ Πενθέας, τῶν γυναικῶν
μὴ βλέποντας τὴ μάζωξη, εἶπε: "Ξένε,
ἴδῳ πού ἔμαστε, τὸ μάτι μου δὲ σάνει
νὰ δεῖ τίς ψευτοβάκχες, μὰ σ' ἐλάτι
ψηλόκορμο ἂν ἀνέβω ἴπᾶ στὸν ὄχτο,
τὰ ντροπερά τους θὰ καλόβλεπα ἔργα!"

Τοῦ ξένου τότε πιά θωρῶ τὸ θάμα.
Οὐρανόψηλο πιάνοντας ἐλάτι,
τοῦ λυγᾶ τ' ἀκροκόρφι, τὸ λυγᾶει,
στὴ γῆ τὸ χαμηλώνει: κυρτωνόνταν
σὰ δοξάρι, ἢ τὸ γύρο πῶς τῆς ρόδας
χαράζει ὁ κυκλογράφτης: "Ὅμοια ὁ ξένος
τὸ βουνίσιο στὴ γῆ κλωνάρι ἐλύγα
— ἔργο πάνου ἀπ' ἀνθρώπου! — μὲ τὰ χέρια.
Στὰ ἐλάτινα κλαδιὰ τότε ἀπιθώνει
τὸν Πενθέα, κι ἀπ' τὰ χέρια του τὸν κλῶνο
ἀπάλαφρα ἀμολᾶ, μὴ τὸν τινάζει,
κι ὀρθόψηλο τὸ ἐλάτι στὸν αἰθέρα
ξαναστάθη, μ' ἀπάνου τὸν ἀφέντη.
Μὰ πιότερο τὸν εἶδαν παρὰ πού'δε
τίς μαινάδες. Ἐκεῖ πάνου καθισμένους
εἶταν δὲν εἶταν ξέφαντος, πού ὁ ξένος
πουθενὰ δὲ φαινόνταν, κι ἀπ' τ' ἀψήλου
μιὰ φωνή, τοῦ Διόνυσου πού θά'ταν,
ἀνεβούϊξε: "Ἐτοῦτον, πού ἀναμπαίζει
κ' ἐσᾶς κ' ἐμὲ καὶ τ' ἄγια τὰ ὄργια μου,
σᾶς τὸν φέρνω! Παιδέψτε τον, γυναῖκες!"
Κι ὡς τὰ'λεγε, ἱερῆς φωτιᾶς κολόνα
γῆς κι οὐρανοῦ φλογόστησε ἀναμέσα.

Σῶπασε ὁ ἀγέρας, δίχως θρὸ τὰ φύλλα
τὸ δασωμένο κράτησε φαράγγι,
φωνὴ ἀγρμιοῦ δὲν ἄκουες! Οἱ μαινάδες,

τὸν ἀχὸ πού ξεκάθαρα δὲν πιάσαν,
 πεταχτήκαν ὀρθῆς καὶ γυροφέραν
 τῆ ματιά τους. Ξανὰ προστάζει ἐκεῖνος·
 κι ὡς νιώσανε τὴν ξάστερη πιά διάτα
 τοῦ Βάκχου, οἱ κόρες χύμηξαν τοῦ Κάδμου
 γοργές σὰν περισσότερες στὸ γερὸ
 τρέχατό τους δρομίζοντας, ἡ Ἀγαυὴ
 ἡ μάνα του, κ' οἱ ὁμόσπορες οἱ δυὸ της,
 κ' οἱ βάκχες ὅλες. Μέσ' ἀπ' τὸ φαράγγι
 καὶ πάνου ἀπ' τὰ βραχόγκρεμνα πηδούσαν
 μ' ἐμπνοὴ τοῦ θεοῦ φρενοκρουσμένες.
 Κι ὡς εἶδαν τὸν ἀρέντη μου στὸ ἐλάτι
 καθιστόν, πετροβόλι γερὸ πρῶτα,
 σὲ βράχο ἀνεβασμένες πού ἀντικρὺ
 πυργωνόνταν, τοῦ ἀρχίσαν καὶ μ' ἐλάτου
 κλαδιά τὸν ἀκοντίζανε· τοὺς θύρσους
 ἀνάγερα ἄλλες ρίχναν τοῦ Πενθέα
 — σημάδι θλιβερό! — μὰ δὲν τὸν βρῖσκαν.
 Πιὸ ψηλά 'πὸ τὸ ζῆλος τους ὁ δόλιος,
 τί νὰ κάνει μὴ ξέροντας, καθόνταν.
 Ὀλοῦστερα κλαδιά βαλανιδένια
 τσακίζοντας, πασχίζανε τὶς ρίζες
 μ' ἀσίδερα λοστάρια νὰ ξεσκάψουν.
 Μὰ προκοπὴ καὶ πάλι σὰν τοῦ μόχτου
 δὲ βλέπαν, εἶπ' ἡ Ἀγαυὴ: "Ἐμπρός, μαινάδες,
 στὸ δεντροκόρμι ὀλόγυρα σταθῆτε
 κι ἀδράξτε το, νὰ πιάσουμε τ' ἀγρίμι
 πού σκαρφάλωσε, μὴ τοὺς μυστικούς
 χορούς τοῦ Βάκχου βγεῖ καὶ διαλαλήσει!"
 Μύρια χέρια τὸ ἐλάτι τότε ἀδράξαν
 κι ἀπ' τῆ γῆ τ' ἀνεσπᾶσαν· κι ἀπ' τ' ἀψηλό
 ροβολᾶ πού καθόντανε καὶ χάμου
 μὲ σκούσματα καὶ γόσματα ὁ Πενθέας
 σωροκυλᾶ πού ἀλήθεια, τ' ἔχε νιώσει
 κοντὰ στῆ συφορὰ του πὼς βρισκόνταν!

Πρώτη ἡ μάνα του, ἰέρεια, τὸ φόνου
 τοῦ ἀρχινᾶ. Πέφτει ἀπάνω του. Κ' ἐκεῖνος
 τῶν μαλλιών του τὸ ἀνάδεσμα πετάει,
 νὰ τὸν γνωρίσει ἡ Ἀγαυὴ καὶ νὰ μὴ
 τότε σκοτώσει ἡ δόλια, καὶ τῆς κραίνει,
 τὸ μάγουλό της ἰγίζοντας: "Ἐγώ'μαι,
 μάνα μου, ἐγώ, ὁ Πενθέας σου εἶμαι, ὁ γιός σου,
 πού γέννησες στοῦ Ἐχίονα τὸ παλάτι.

Τοῦ Βακχόθεου τῶρ' ἄς στήσουμε χορὸ
 κι ἄς βουτῆξουμε τὸ τέλος τὸ πικρὸ
 πού'βρε, πού'βρε τὸν Πενθέα τὸν δρακοντογεννημένο
 πού μὲ γυναικίσια ντυμασιά
 καὶ μὲ θύρσο, ὀλοθρεμοῦ του ἀρματωσιά,
 θυρσοράβδι βλογημένο,
 μ' ἓνα χέρι πού ἀπ' τὰ γαίματά του στάζει!

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

Μὰ θωρῶ νὰ χυμᾶ γιὰ τὸ παλάτι,
 στρουφίζοντας τὰ μάτια της, ἡ Ἀγαυὴ,
 ἡ μάνα τοῦ Πενθέα! Τοῦ εὐίου δεχτήτε
 θεοῦ τὴν ἐπινίκια παράτα!

Λυπήσου με, μανούλα μου, καὶ μὴ
 γιὰ κρίμα μου σκοτώσεις τὸ παιδί σου!"
 Ἄφρους ἐκείνη βγάζοντας καὶ μάτια
 στρουφογυρνώντας ἄγρια, μὲ χαμένα
 τὰ λογικά, ἀπ' τὸ Βάκχο κατεχόνταν,
 καὶ δὲν τὸν ἀγρικᾶ· μὰ τὸ ζερβὶ
 τοῦ ἀδράχνει, καὶ τοῦ δόλιου ἀντιπατώντας
 τὸ πλευρό, τοῦ ξεκόρμισε τὸν ὤμο,
 ὄχι ἀπὸ δύναμή της, μὰ στὰ χέρια
 βολῆ ὁ θεὸς τῆς ἔδινε περισσί:..
 Ἀπὸ τὴν ἄλλη ἡ Ἰνώ, ξεσχίζοντας τοὺς
 τὶς σάρκες, ἀποτελείωνε, καὶ γύρω
 κ' ἡ Αὐτονόη κι ὁ πλῆθος ὀλοῶν
 τῶν βακχῶν τὸν περιζωνε! Καὶ κράζαν
 ὅλα μαζί τὰ στόματα — βογγώντας
 μ' ὄση τοῦ'μενε ἀκόμη ἀνάσα ἐκεῖνος
 κι ἀλάλαζαν αὐτές! "Ἄλλη κρατοῦσε
 χέρι κι ἄλλη ποδάρι ποδεμένο·
 τὸ σαρκοσπάραγμα ἄφηνε γυμνὰ
 τὰ πλευρά· καὶ μὲ χέρια ματωμένα
 καθεμιά τους κοψίδια ἀπὸ τὰ κριάτα
 πετοῦσε, γιὰ παιχνίδι, τοῦ Πενθέα.

Σκόρπια τώρα κομμάτια τὸ κορμί του,
 ἄλλα κάτου ἀπὸ γκρέμες πεταμένα,
 στὰ δασὰ συδεντρόθαμνα εἶναι τ' ἄλλα
 — ψάξε νὰ βρεῖς! — κ' ἡ μάνα του τὸ δόλιο
 κεφάλι, πού αὐτὴ τ' ἄρπαξε, στὴν ἄκρη
 τοῦ θύρσου μπηγόντας το, καὶ θαρρώντας
 πὼς εἶναι λιονταριοῦ, στὸν Κιθαιρώνα
 τὸ περνᾶ, πίσω ἀφήνοντας τὶς ἄλλες
 ἀδερφές της στὰ σμάρια τῶν μαινάδων.
 Γιὰ τὸ φοριχτὸ κυνήγι ὅλη καμάρι
 στὸ κάστρο ἐδῶ τραβᾶ, κι ὅλο ἀνακράζει
 τὸ Βάκχο, σύντροφό της κυνηγᾶρη
 τότε λέει καὶ συμπράχτη της στὴν ἄγρη,
 τῆς νίκης χαριστὴ — πού μαῦρο δάκρυ
 στῆ δούλεψή του κέρδισε γιὰ νίκη!

Ἀπὸ τὴν ὄψη αὐτῆς τῆς συφορᾶς,
 πρὶν στὸ παλάτι φτάσει ἡ Ἀγαυὴ, φεύγω.
 Ἡ γνώση καὶ τὸ σέβας στοὺς Θεοὺς
 τὸ κάλλιο εἶναι στὸν κόσμον καὶ τὸ πιὸ
 σοφὸ γιὰ τοὺς θνητούς, θαρρῶ, πού τὰ'χουν.

Φεύγει

ΧΟΡΟΣ

τράβηξε στῆ συφορὰ του
 μ' ἓνα ταῦρον ὀδηγᾶτορα μπροστὰ του!
 ὦ Καδμεῖες ἐσεῖς βάκχες,
 ἔακουστὸ νίκης τραγοῦδι ἔχετε στήσει
 πού σὲ θρῆνο, πού σὲ δάκρυα ἔχει γυρίσει.
 Ὄριο ἀγώνισμα κανέναν τὸ παιδί του ν' ἀγκαλιάζει

Μπαίνει η 'Αγαθή, άλλοπαρμένη μαινάδα, κρατώντας τὸ θύρσο, καὶ στήν κορφή τοῦ θύρσου μπηγμένο τὸ κεφάλι τοῦ Πενθέα

ΑΓΑΥΗ-ΧΟΡΟΣ

στρ.

ἀντιστρ.

ΑΓ. Ἀσιάτισσες ὦ βάκχες... ΧΟ. Τί μοῦ θές καὶ μὲ
[φωνάζεις;

ΑΓ. Στριφτοκλάδι νιοκομμένο
φέρνω πάν' ἀπ' τὸ βουνὸ γιὰ τὸ παλάτι,
τί κυνήγι εὐτυχισμένο!

ΧΟ. Τὸ θωρῶ! Στὸ βακχικό μου τὸ γιορτάσι
νὰ κοπιάσει ἢ ἀφεντιά σου, νὰ κοπιάσει!

ΑΓ. Δίχως βρόχια αὐτὸ πού βλέπεις ἐπιασά το,
ἀγριμίσιου λιονταριοῦ βλαστάρι. Νάτο!

ΧΟ. Σὲ ποιὸ μέρος τοῦ ἐρμότηπου;

ΑΓ. Εἶν' ὁ Κιθαιρώνας, εἶναι... ΧΟ. Τί'ναι, τί'ν' ὁ
[Κιθαιρώνας;

ΑΓ. Ὅπου τό'χει σκοτωμένο!

ΧΟ. Καὶ ποιανῆς τὸ πρωτοχτύπι;

ΑΓ. Ἐγὼ τό'χω αὐτὸ τὸ βράβος, ἐγὼ τό'χω κερδι-
[σμένο!

Τρισκαλότυχην Ἀγαύην θὰ μὲ κράζουν οἱ θιάσοι!

ΧΟ. Κι ἄλλη ποιά; ΑΓ. Τοῦ Κάδμου... ΧΟ. Τί τοῦ
[Κάδμου; ΑΓ. Οἱ κόρες,

πού μαζί μου, πού μαζί μου στὸ θεριὸ
χεραπλώσαν! Τί κυνήγι εὐτυχισμένο!

ΑΓ. Πάρε μέρος στὰ φαγήσια! ΧΟ. Τί; Νὰ πάρω
[μέρος; Δόλια!

ΑΓ. Νιὸ μᾶς εἶναι τὸ μοσχούδι
κι ἀποκάτου ἀπ' τ' ἀπαλότριχα μαλλιά του
μόλις ξεπετᾶ τὸ χνούδι!

ΧΟ. Σὰν ἀγρίμι τῆς ξωχώρας, ἓνα κ' ἓνα,
τόνε κάνουν τὰ μαλλιά τὰ φουντωμένα!

ΑΓ. Κυνηγὸς σοφὸς ὁ Βάκχος μας, μὲ γνώση
τίς μαινάδες στὸ κυνήγι εἶχε σηκώσει!

ΧΟ. Ἄγρευτῆς ὁ θεὸς βλέπεις!

ΑΓ. Καὶ τὸ παίνεμά σου ἀξίζω; ΧΟ. Πῶς ἄλλιῶς,
[Τὸ παραξίζεις!

ΑΓ. Κ' οἱ Καδμεῖοι, ὅπου καὶ νά'ναι...

ΧΟ. Μὰ κι ὁ γιόκας σου Πενθέας...

ΑΓ. Ναί, τὴ μάνα θὰ παίνεσει, κι ὄλοι αὐτοὶ θὰ μὲ
[παινᾶνε,

πού ἓνα τέτοιο ἐγὼ κυνήγι, λιοντογέννα, ἔχω πιασμένο!

ΧΟ. Θαμαστό! ΑΓ. Καὶ θαμαστά μου! ΧΟ. Κι ἀγαλ-
[λιάζεις; ΑΓ. Ἀγαλλιάζω,

πού μεγάλα ὅσα κατάφερα σ' αὐτὸ
τὸ κυνήγι, καὶ τρανὰ καὶ θαμαστά'ναι!

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

Τὸ κυνήγι, πού λάφυρο τῆς νίκης
φέρνεις, δεῖξε το, δόλια, στοὺς συντόπιους!

ΑΓΑΥΗ

Τοῦ δημοφύργου ἐγκάτοικοι τοῦ κάστρου
τῆς Θήβας μας, κοπιάστε τὸ κυνήγι

νά δεῖτε, αὐτὸ τ' ἀγρίμι, οἱ θυγατέρες
ποῦ τοῦ Κάδμου τ' ἀγρέψαμε, ὄχι μ' ὄπλα
θεσσαλικά, λουρόπιαστα κοντάρια,
ἢ δίχτυα, μὰ μὲ τ' ἄσπρα μας τὰ χέρια.
Τί καμαρώνουν οἱ ἄντρες ν' ἀποτάζουν
ἀπ' τὸν κονταροφτιάχτη ἀνώφελα ὄπλα;
τοῦ λιόντα, πῶχ'ω πιάσει, νὰ καρφώσει!

Μπαίνει ὁ Κάδμος. Τὸν ἀκολουθοῦνε Δούλοι κρατώντας φορεῖο, ποὺ πάνω του εἶναι τὰ κομμάτια τοῦ Πενθέα

ΚΑΔΜΟΣ

Ἄκλουθᾶτε με, δοῦλοι, στὸ παλάτι
νεκροφόρτι κρατώντας τὸν Πενθέα,
ποῦ μὲ μύρια ψαξίματα μοχτώντας
τοῦ φέρνω τὰ κομμάτια, βρίσκοντας τα
μυριοσπάρραχτα μὲς στοῦ Κιθαιρώνα
τὰ φαράγγια, ὄχι δυὸ στὸν ἴδιο τόπο,
μὰ σ' ἀδιάβατα λόγγια ἀλλοτριγμένα.
Στὰ κάστρα ἔμπαινα κιόλας, μὲ τὸ γέρο
Τειρεσία γυρνώντας ἀπ' τίς βάκχες,
σὰν τὰ ξώφρενα μοῦ'πε κάποιος ἔργα
ποῦ οἱ κόρες μου εἶχαν πράξει! Ἄναγυρνώντας
στὸ βουνό, περιμάζεψα καὶ φέρνω
τὸ γιό μου ποῦ σκοτώσανε οἱ μαινάδες.
Τὴν Αὐτονόη, ποῦ'χε τοῦ Ἀρισταίου
γεννήσει τὸν Ἀκταίωνα, καὶ μαζί της
τὴν Ἰνώ, φρενοσάλευτες ἀκόμα,
στὰ δάσα εἶδα τίς δόλιες νὰ πλανιοῦνται.
Κ' ἐκεῖνη, ἢ Ἀγαυή, μοῦ'παν πὼς γιὰ δῶ
τραβᾶ χοροπηδώντας, κ' εἶν' ἀλήθεια.
Τὴ βλέπω — ὄψη καλότυχη ὅμως ὄχι!

ΑΓΑ. Τὸ πὶο τρανό, γονιέ, σοῦ πρέπει καῦχος,
πολύ - πολύ καλλιότερες πὼς ἔχεις
θυγατέρες ἐσὺ γεννήσει ἀπ' ὄλους —
ὄλες ἐμᾶς, μὰ ἐμένα παραπάνου,
ποῦ τ' ἀργαλιῶ πετώντας τίς σαῖτες
τρανότερο ἔργο πῆρα, μὲ τὰ χέρια
νὰ πιάνω τὰ θεριά! Καὶ νά, στὰ μπράτσα
τὸ βράβος τοῦτο φέρνω, καθὼς βλέπεις,
νὰ κρεμαστεῖ στὸν τοῖχο τοῦ σπιτιοῦ σου.
Πάρ' το, γονιέ, στὰ χέρια, ὄλος καμάρι
γιὰ τοῦτο τὸ κυνήγι μου καὶ κράξε
τοὺς φίλους σου τραπέζι! Βλογημένος,
βλογημένος ἐσὺ μ' αὐτὰ μου τὰ ἔργα!

ΚΑΔ. Ὡ πενθοπόνε ἀμέτρητε, ποῦ μάτια
δὲν μποροῦν νὰ σὲ δοῦν! — ἄχ, φόνος εἶναι
ποῦ τ' ἄραχλά σου χέρια ἔχουνε πράξει!
Ὡριο σφαγὰρι δίνοντας τῶν Θεῶν,
σὲ τραπέζι τὴ Θήβα κ' ἐμὲ κράζεις!
Ἄλλοι στὰ πάθια πρῶτα τὰ δικά σου
καὶ τὰ δικά μου ἀπέκει! Συγγενὴς μας
ὁ θεὸς ὁ Βροντορόβουος, δίκια ἀλήθεια,
μᾶς ξολόθρεψε ὁ ἀφέντης, ἄμετρα ὅμως!

ΑΓΑ. Τὰ γερατειὰ τί δύσκολα τοῦ ἀνθρώπου
καὶ τὸ μάτι ἀνευχάριστο πῶς τ' ἔχουν!
Ἄμποτε ὁ γιός μου ἐμένα κυνηγάρης
νὰ μοῦ βγεῖ καλοπίχηρος, στὰ χούγρια
τῆς μάνας του νὰ μοιάσει, σὰ μὲ τ' ἄλλα
τῆς Θήβας παληκάρια λαχταρήσει

Μὲ γυμνὰ χέρια πιάσαμε τὸ ἀγρίμι
καὶ τὸ κορμὶ τοῦ ἀρμοχωρίσαμε ὄλο.
Ποῦ'ν' ὁ γέρος πατέρας μου; Ἄς σιμώσει!
Ποῦ κι ὁ γιός μου ὁ Πενθέας; Στὸ παλάτι
ξυλοσκάλα νὰ στήσει καὶ ν' ἀνέβει
καὶ στὰ τρίγλυφα πάνου τὸ κεφάλι

νὰ χυμῆξει στ' ἀγρίμια! Αὐτὸς ὡστόσο
μὲ θεοὺς νὰ τὰ βάζει ξέρει μόνο!
Δουλειά σου νὰ ὀρμηνέψεις τον, πατέρα.
Ποιὸς θὰ τὸν κράξει, ἐδῶ, μπροστὰ μου, νά'ρθει,
γιὰ νὰ δεῖ τὴν καλότυχὴ του μάνα;

ΚΑΔ. Σὰ νιώσετε, ὦμέ!, τί ἔχετε πράξει,
φοβερὸς θά'ναι ὁ πόνος σας! Γιὰ πάντα
μ' ἂν μείνετε ἔτσι, ἂν κι ὄχι εὐτυχησμένες,
τὴ δυστυχία σας δὲν ἀνανογιέστε!

ΑΓΑ. Καὶ τί ἄσκημο ἢ γιὰ λύπη εἶναι σ' ἐτοῦτα;
ΚΑΔ. Στὸν οὐρανὸ τὰ μάτια γύρνα πρῶτα.

ΑΓΑ. Νά! Μὰ γιατί μοῦ λὲς νὰ τὸν κοιτάξω;

ΚΑΔ. Εἶν' ὁ ἴδιος ἢ θαρρεῖς πὼς ἔχει ἀλλάξει;

ΑΓΑ. Πιὸ λαμπερὸς καὶ πιὸ διάφεγγος τώρα.

ΚΑΔ. Κι ὁ ἀλλοπαρμὸς ψυχοκρατεῖ σε ἀκόμα;

ΑΓΑ. Δὲ νιώθω τί μοῦ λὲς, μὰ ἀλλάζει κάπως
κεῖνο ποῦ'νιωθα, κι ὄλο συνεφέρνω.

ΚΑΔ. Κάτι ἂν πῶ, καθαρὰ θ' ἀποκρινόσουν;

ΑΓΑ. Λησιμόνησα ὅσα λέγαμε, πατέρα!

ΚΑΔ. Σὲ ποιοῦ σ' ἔμπασε ὁ γάμος σου τὸ σπίτι;

ΑΓΑ. Τοῦ Σπαρτοῦ, λένε, Ἐχίονα μ' εἶχες δώσει.

ΚΑΔ. Καὶ ποιόνε γιὸ τοῦ ἀντρός σου εἶχες γεννήσει;

ΑΓΑ. Βλαστάρι ἀπ' τὸ ἐνωμά μας τὸν Πενθέα.

ΚΑΔ. Καὶ ποιοῦ κρατεῖς στὸν κόρφο τὸ κεφάλι;

ΑΓΑ. Λιονταριοῦ — οἱ κυνηγῆτρες του ἔτσι λέγαν.

ΚΑΔ. Πρόσεξέ το! Μικρὸς νὰ δεῖς ὁ μόχτος.

ΑΓΑ. Ἄχ, τί βλέπω; Στὰ χέρια τί κρατάω;

ΚΑΔ. Λιονταριοῦ λὲς νὰ μοιάζει αὐτὸ κεφάλι;

ΑΓΑ. Τοῦ Πενθέα τὸ κεφάλι κρατῶ ἢ μαῦρη!

ΚΑΔ. Ποῦ τὸ θρήνησα πρὶν νὰ τὸ γνωρίσεις!

ΑΓΑ. Ποιὸς τὸν σκότωσε; Πὼς στὰ χέρια μου ἦρθε;

ΚΑΔ. Δόλια ἀλήθεια! Ἄχ, ἀπόκαιρα προβαίνεις!

ΑΓΑ. Λέγε! Τρέμει ἢ καρδιά μου τί θ' ἀκούσω.

ΚΑΔ. Τὸν σκότωσες ἐσὺ κ' οἱ δυὸ ἀδερφές σου.

ΑΓΑ. Μὰ ποῦ; Στὸ σπίτι μέσα; Ἡ σὲ ποιούς τόπους;

ΚΑΔ. Ὅπου οἱ σκύλες τὸν Ἀκταίωνα κομματιάσαν.

ΑΓΑ. Μὰ πὼς στὸν Κιθαιρώνα ὁ δόλιος ἦρθε;

ΚΑΔ. Τὸ θεὸ καὶ τίς βακχεῖες σου ν' ἀναμπαίξει.

ΑΓΑ. Καὶ πὼς ἐμεῖς βρεθῆκαμ' ἐκεῖ πάνου;

ΚΑΔ. Κρουσμένες. Βακχομάνισε ὄλη ἢ πόλη.

ΑΓΑ. Τώρα τὸ βλέπω! Ὁ Διόνυσος μᾶς ρήμαξε!

ΚΑΔ. Τὸν ἀτιμώσατε! Θεὸ δὲν τὸν πιστεύατε.

ΑΓΑ. Τ' ἀκριβό του κορμί ποῦ ναι, πατέρα;
ΚΑΔ. Σκληρὰ ἔφαξα νὰ τόβρω κ' ἐδῶ τό'χω.
ΑΓΑ. Ἀρμολιμένο ὄλο, ἀρμό μ' ἀρμό του, τόβρες;
(ΚΑΔ. Σκόρπια κομμάτια ὁ λόγγος τὸ κρατοῦσε).
(ΑΓΑ. Οἱ φρενόκρουστες μήπως ἀδερφές μου...)
(ΚΑΔ. Τὸ κομματιάσαν, ναί, μὲ πρώτη ἐσένα!)
ΑΓΑ. Πῶς μπλέχτηκε στὴ φρένα μου ὁ Πενθέας;

ΚΑΔ. Σὰν κ' ἐσᾶς τὸ θεὸ καταφρονοῦσε,
ποῦ μ' ἕνα ὄλοθρεμὸ μᾶς βούλιαξε ὄλους,
κ' ἐσᾶς κι αὐτόν, τὸ σπῖτι νὰ ρημάξει,
κ' ἐμένα ποῦ, ἀπὸ γιούς ἀκλῆρος, βλέπω
τὸ βλαστάρι τῶν σπλάχνων σου, ἀραχλή μου,
ντροπερὰ κακοθάνατο νὰ πάει,
ποῦ τὸ φῶς εἶταν τοῦτο τοῦ σπιτιοῦ μου,
ποῦ τὸ παλάτι, γιόκα μου, κρατοῦσε,
τῆς κόρης μου παιδί, ποῦ ὁ τρόμος εἶσουν
τῆς πόλης καί, θωρώντας σε, κανένας
δὲν κοιτοῦσε τὸ γέρο νὰ προσβάλει,
γιατὶ ὡς τ' ἄξιζε ἐσὺ τὸν τιμωροῦσε.
Μὲ καταφρόνια τώρα ἀπ' τὸ παλάτι
θὰ μὲ βγάλουν ἐμέ, τὸν τρανὸ Κάδμο,
ποῦ τὴ φάρα εἶχα σπείρει τῶν Θηβαίων,
καὶ ποῦ σοδεῖα ἀποθήρισα πανώρια.
Ἦ πολυἀκριβε ἐσὺ — ποῦ κι ἂν δὲ ζεῖς
στοὺς πολυἀκριβους, γιόκα μου, ἐγὼ σ' ἔχω —
στὸ γένειο μου ἄλλο δὲ θὰ ξαναπλώσεις
καὶ δὲ θὰ μ' ἀγκαλιάσεις, κράζοντάς με
τῆς μάνας σου, χρυσέ μου γιέ, πατέρα,
λέγοντάς μου : "Ποιὸς εἶναι ποῦ ἀδικᾷ σε;
Ποιός, γέρο, σὲ προσβάνει; Ποιὸς ταράζει
καὶ θλίβει τὴν καρδιά σου; Πὲς ποιὸς εἶναι,
τὸν ἄδικο, πατέρα, νὰ παιδέψω!"
Νὰ μὲ κλαῖνε εἶμαι τώρα, μαυρομοίρης
κ' ἐσὺ, χαροκαμμένη ἢ ποῦ σ' ἐγέννα,
γιὰ θρῆνο κ' οἱ ἀδερφάδες τῆς οἱ δόλιες.
Τοὺς Θεοὺς ἂν κανένας ἀψηφάει,
τὸ χαμὸ τούτου ἄς δεῖ κι ἄς τοὺς πιστέψει.

ΚΟΡ. Δίκιο βρῆκε ὁ ἄγγονάς σου παιδεμό του,
μὰ σκληρὸ γιὰ σέ, Κάδμε· καὶ πονῶ σε!

ΑΓΑ. Νὰ πόσο ἢ τύχη μου ἔλλαξε, πατέρα

* * *

Ἀπὸ τὸ χάσιμο κάποιον φύλλον τοῦ ἀρχέτυπον χειρογρά-
φου, χάθηκε ἐδῶ σημαντικό μέρος τοῦ κειμένου. Τὰ κυ-
ριότερα ποῦ περιλάβαινε εἶταν ὁ θρῆνος τῆς Ἀγαθῆς γιὰ
τὸ γιό της, καθὼς ξανασυνάρμοζε τὰ κομμάτια τοῦ κορ-
μοῦ τοῦ Πενθέα ἢ ἀναγγελία ἀπὸ τὸ Χορὸ τοῦ Διονύ-
σου ποῦ παρουσιάζεται τώρα σὴν θεϊκὴ του μεγαλειότητα
κι ὁ λόγος τοῦ θεοῦ πρὸς τὰ θύματά του. Ὁ Διώνυσος
ἐξηγοῦσε πῶς ὁ Πενθέας στάθηκε ὁ αἰτιος τῆς κατα-
στροφῆς του· πῶς ἢ Ἀγαθή κ' οἱ ἀδερφάδες μπλέχθηκαν
στὴν τιμωρία του· κ' ὕστερα προῖστοροῦσε τίς σκοτεινὲς
τύχες τῶν Θηβῶν, ποῦ θὰ κυριευτοῦν ἀπὸ τοὺς Ἀργεῖους
τῶν θυγατέρων τοῦ Κάδμου, ποῦ πρέπει νὰ ξεπατριστοῦν.
καὶ τέλος τοῦ ἴδιου τοῦ Κάδμου—ὅπου ξαναχίζει τὸ κεί-
μενό μας. Μερικὲς παραθέσεις, κάποια παπυρικά ἀποσπά-
σματα καὶ σημαντικό ποσὸ στίχοι ἀπὸ τὸ βυζαντινὸ σύμ-

γραμμα τοῦ 12ου αἰώνα, Χριστὸς Πάσχω ν, ποῦ
ἀναγνωρίζονται (ἄλλοι στὰ σίγουρα κι ἄλλοι μὲ πιθανό-
τητες) σὰ στίχοι παρμένοι ἀπὸ τὸ χαμένο τοῦτο μέρος
τῶν Βακχῶν, ἐπιτρέπουν τὴ μὴ ἢ τὴν ἄλλη, exempli
gratia, συμπλήρωση γιὰ τὴν σκημικὴ ἀπόδοση τοῦ ἔργου.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ

* * *

σὲ φίδι θὰ γυρίσεις, κ' ἢ Ἀρμονία,
τοῦ Ἄρη ἢ κόρη, ποῦ ταίρι σου τὴν πῆρες
θνητὸς ὄντας, κι αὐτὴ σὲ ζωντανό,
φιδιοῦ παίρνοντας ὕψη, θὰ γυρίσει.
Βοῖδαμᾶξί μαζί της ὀδηγώντας,
καθὼς χρησμός προμήνυσε τοῦ Δία,
βαρβαρικὸ φουσάτο θ' ἀρχηγέψεις
καὶ μ' ἀμέτρητο ἀσκέρι πολιτεῖες
θὰ κουρσέψεις πολλές! Μὰ τοῦ Λοξία
τ' ἀγιομαντεῖο σὰ θὰ διαγομίσουν,
τὰ πίσω θλιβερὰ θὰ πάρουν πάλι.
Ἐσὲ καὶ τὴ γυναῖκα σου Ἀρμονία
θὰ σᾶς γλυτώσει ὁ Ἄρης, καὶ σὴν χῶρα
τῶν μακάρων θὰ στήσει τὴ ζωὴ σας.
Νὰ τί σᾶς κραίνω ὁ Διώνυσος, ὁ γιὸς
ὄχι θνητοῦ πατέρα, μὰ τοῦ Δία!
Ἄν νοῦ καὶ γνώσῃν εἶχατε τὴν ὥρα
ποῦ τὸ ἀρνίωσατε, τώρα εὐτυχισμένοι
θὰ ζούσατε, μ' ἐμένα στὸ πλευρό σας.

ΚΑΔ. Κριματίσαμε, Διώνυσε· ἔλεος τώρα.

ΔΙΟ. Ἄργα μὲ νιώσατε: Σὰν ἔπρεπε, ὄχι.

ΚΑΔ. Ναί! Μὰ παρατραβᾶς τὸν παιδεμό μας!

ΔΙΟΝ. Εἶδα τὸ καταφρόνιο σας, θεὸς ὄντας!

ΚΑΔ. Σὰ θνητοὶ οἱ θεοὶ δὲν στέκει νὰ θυμώνουν.

ΔΙΟ. Παλαιῖθε τὰ χεὶ ὀρίσει ὁ Δίας πατέρας.

ΑΓΑ. Τὸ πικρὸ φυγιό, γέροντα, ἐσφραγίστη!

ΔΙΟ. Πῶς ἀργεῖτε, ἔτσι, αὐτὰ ποῦ δὲν ἀλλάζουν;

Ὁ Διώνυσος χάνεται

ΚΑΔ. Ἄχ, σὲ τί μαῦρα πάθια, θυγατέρα,
πέσαμε ὄλοι, κ' ἐσὺ ἢ κατακαμμένη,
κ' οἱ ἀδερφάδες οἱ δυὸ σου! Κ' ἐγὼ πάλι
σὲ βάρβαρους ὁ δύστυχος θὰ σώσω,
ξενοκάτοικος γέροντας· κ' ἢ μοῖρα
μῆχει ἀκόμα γραμμένο σὴν Ἑλλάδα
ξένο ἀσκέρι κι ἀνάκατο νὰ σύρω,
κι ἀρμάτων ἀρχηγὸς τὴν Ἀρμονία
τὴ γυναῖκα μου, τ' Ἄρη θυγατέρα,
φίδι ἐγὼ σὲ φιδιοῦ σκασρὶ κ' ἐκείνη,
καταπάνου σὲ τάφους καὶ βωμοὺς
ἐλληνικοὺς θὰ φέρω. Καὶ τὰ πάθια
δὲ θὰ μοῦ πάψουν τοῦ ἄραχλου κι οὐδὲ
τοῦ κατεβάτη Ἀχέροντα τὸ ρέμα
θ' ἀποδιαβῶ νὰ βρῶ τὴν ἡσυχία.

ΑΓΑ. Καὶ τὴ γῆ μου κ' ἐσέ, πατέρα, χάνω!

ΚΑΔ. Τί μ' ἀγκαλιάζεις δύστυχή μου κόρη,
ἄσπρος κύκνος τὸ γέρο ὅπως γονιό του;

ΑΓΑ. Διωγμένη ἀπ' τὴν πατρίδα ποῦ νὰ πάω;

ΚΑΔ. Δὲν ξέρω! Τί βοήθεια ἀπὸ μὲ νά'χεις;

ΑΓΑ. Χαῖρε σπίτι, κ' ἐσεῖς πατρικά μου
κάστρα, χαίρετε! Ἀφήνω σας φεύγοντας
καὶ μὲ διώχνει βαρεῖα δυστυχιά μου!

ΚΑΔ. Στοῦ Ἀρισταίου τὸ σπίτι ὀδηγήσου
(κ' ἐκεῖ βρές, θυγατέρα, σκεπή σου).

ΑΓΑ. ὦ γονιέ μου, γιὰ σὲ παίρνω θρήνο!

ΚΑΔ. Καὶ γιὰ σένανε, κόρη μου, ἐγὼ
καὶ τὶς δυὸ σου ἀδερφές δάκρυα χύνω!

ΑΓΑ. Τί βαρὺ, ντροπερὸ χτυπημὸ σου
ἔχει ὁ ἀφέντης Διόνυσος ρίξει
στὸ παλάτι γονιέ, τὸ δικό σου!

ΚΑΔ. Ἀπὸ σᾶς ἀδικήθη βαριά του,

νά' ν' ἀτίμητο ἐδῶ τ' ὄνομά του!

ΑΓΑ. Γονιέ, χαῖρε!

ΚΑΔ. Κ' ἐσύ, θυγατέρα,
ἂν καὶ δύσκολο αὐτὸ παραπέρα.

*Γυναῖκες τῆς Θήβας προχωροῦν καὶ συνεβγάνουν
τὴν Ἀγαθή πού φεύγει*

ΑΓΑ. Συνεβγάλτρεις μου, πᾶτε με νά'βρω,
στὸ φυγιό μου νά πάρω κοντά μου
τὶς πικρές ἀδερφές συντροφιά μου
καὶ νά σώσω ὅπου μήτ' ὁ κατάρτος
Κιθαιρώνας νά βλέπει με, μήτε
καὶ τὰ μάτια μου πιά νά τὸν δοῦνε,
κι ὅπου θύρσος ταμένος κανένας,
ἄχ, τὴ θύμηση δὲ θ' ἀναδεύει!

Ἄλλες βάρκες πιά τοῦτα ἄς νοιαστοῦνε.

Φεύγει

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

Ἐνῶ φεύγει καὶ ὁ Χορὸς

Πολλές ὄψες τὸ θεῖο ξαλλάζει
καὶ πολλὰ πάλι ἀπρόσμενα δίνει.
Ἄ,τι πάντεχες νά' βγει δὲ βγῆκε
κι ὁ θεὸς μιὰ ποριά γιὰ τ' ἀπάντεχα βρῆκε.
Ἐτσιδὰ καὶ μ' ἐτοῦτα ἔχει γίνει.

